

Ärendeförteckning	Sn § 41		
	Meddelandeärenden		
	Sn § 42		
	Anmälan av beslut i delegerade ärenden		
	Sn § 43	Dnr 00054/2018	700
	Tema – Studiebesök på Skogsgården – boende och korttidsfritids för barn med funktionshinder		
	Sn § 44	Dnr 00054/2018	700
	Verksamhetsuppföljning -Avdelningen för funktionshindrade		
	Sn § 45	Dnr 00146/2018	053
	Anhållan om översyn av fördelningsmodellen gällande kommunens internhyror		
	Sn § 46	Dnr 00202/2018	041
		Dnr 00027/2018	709
	Delårsrapport 2018-08-31 - Socialnämnden		
	Sn § 47	Dnr 00201/2018	730
	Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade		
	Sn § 48	Dnr 00200/2018	731
	Bistånd till ledsagning för utlandsresor		
	Sn § 49	Dnr 00183/2018	709
	Rapporteringskyldighet av socialnämndens gynnade beslut som ej är verkställda inom tre månader - 2018		
	Sn § 50	Dnr 00074/2018	041
	Mål- och resursplan 2019-2021 – Socialnämnden		
	_____		

Meddelandeärenden

Sn § 41

III Meddelandeärenden

- * GDPR-handbok för arbetstagare och förtroendevalda hos Arvidsjaur kommun
- **Kommunstyrelsen 2018-05-08 § 96**

- * Missiv fri kollektivtrafik sommarlovet 2018
- **Regionala Kollektivtrafikmyndigheten Norrbotten**

- * Månadsbrev maj 2018 (Dnr 54/2018)
- **Socialchef**

- * Månadsbrev juni 2018 (Dnr 54/2018)
- **Socialchef**

- * Gemensamma planeringsförutsättningar inför 2019-2021
- **Kommunfullmäktige 2018-06-18 § 72**

- * Investeringsbudget 2018-2023
- **Kommunfullmäktige 2018-06-18 § 73**

- * Preliminär Mål- och resursplan 2019-2021 – Hela kommunen
- **Kommunfullmäktige 2018-06-18 § 77**

- * Upphandlingspolicy för Arvidsjaur kommun
- **Kommunfullmäktige 2018-06-18 § 81**

- * Stöd till insatser som avser förebyggande insatser mot mäns våld mot kvinnor
- **Länsstyrelsen Norrbotten**

- * Öppet brev angående habiliteringsersättning
- **FUB**

Socialnämndens beslut

1. Redovisningen godkänns.

Anmälan av beslut i delegerade ärenden

Sn § 42

I Delegeringsbeslut som anslagits på kommunens anslagstavla

Socialnämndens utskott §§ 1-1 2018

II Övriga delegeringsbeslut

Socialnämndens ordförande Leif Rönnqvist

Ärende som är så brådskande att socialnämndens beslut inte kan inväntas – Val av dataskyddsbud §§ 1-1 2018

Socialchef Ann-Sofi Levander

Utse företrädare att föra talan i ärende vid domstol §§ 5-5 2018

Socialnämndens beslut

1. Redovisningarna godkänns.

Sn § 43

Dnr 00054/2018

700

Tema – Studiebesök på Skogsgården – boende och korttidsfritids för barn med funktionshinder

Vid dagen sammanträde har socialnämnden besökt Skogsgården som är det nya boendet och korttids/fritids för barn med funktionshinder. Skogsgården öppnades i september 2018.

Under hösten 2017 gjordes en genomlysning av kostnader, intäkter och behov på samtliga verksamheter inom avdelningen för funktionshindrade. Resultatet av genomlysningen var att öppna ett boende och korttids/fritids för barn med funktionshinder för att på sikt ge lägre kostnader för kommunen.

Vid Skogsgården finns två avdelningar:

Trasten – korttids/fritids

Korttids, eller Korttidsvistelse som det heter i lagen, LSS, Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade, innebär att barn kan vistas på ett korttidshem eller en stödfamilj. Syftet kan vara att barnet behöver utvecklas inför framtidens självständighet eller att föräldrarna behöver få mer tid till syskon i familjen. Korttidsvistelse gäller även för vuxna, där det till exempel kan vara en make eller maka som behöver avlastning om partnern har särskilda behov.

Korttidstillsyn, kallas ofta för fritids, gäller enligt LSS, för barn över 12 år med funktionshinder. Barnet kan vara på fritids i anslutning till skoldagen och vid skollov. Det finns inget krav att vårdnadshavarna ska förvärvsarbeta för att kunna ha rätt till denna insats.

I december 2017 togs beslut att starta dessa två delar och i mars 2018 startade verksamheten Trasten med korttidstillsyn, fritids med inskolningar för några av barnen. Under maj och juni inskolades de första barnen för korttidsvistelse med ett uppehåll för sommaren. I augusti fortsatte inskolningen och idag har nio barn korttidstillsyn och/eller korttidsvistelse. Tre personal arbetar på Trasten på heltid med schemaläggning dag, kväll och natt, alla veckans dagar, året runt.

Sn § 43, forts

Staren - boende

Staren har fem platser totalt, varav i dagsläget fyra platser är tillsatta. Det finns även ett rum till som kommer att fungera som extra rum för akuta lösningar inom kommunen om behov uppstår eller som övernattningsrum för anhöriga som har rest långt.

Rekrytering av personal har skett under våren och nio tillsvidarejänster är tillsatta. Personalen började den 3 september 2018 och har under fyra veckor fått information, träffat personerna som ska bo på boendet, planerat, möblerat boendet och lärt känna varandra som arbetsgrupp. Personalen som jobbar natt kommer att vara vaken och det kommer alltid att finnas personal tillgänglig, dygnet runt, årets alla dagar.

_____

	Sn § 44	Dnr 00054/2018	700
Verksamhetsuppföljning -Avdelningen för funktionshindrade	Enhetschef Jenny Bjuhr informerar om avdelningen för funktionshindrade; <u>Personal</u> Enhetschef 1,0, tjänst Områdeschef 2,80 tjänst Vik områdeschef/handläggare 0,5 tjänst Administratörer 1,0 tjänst <u>AFF:s verksamheter</u> <ul style="list-style-type: none"> • Boendestöd, 35 brukare, 9 personal • Personlig assistans, 17 ärenden, varav 9 stycken är inom kommunen, 40 personal. • 3 LSS boenden, 16 brukare, 21 personal • Korttids/fritids, 9 barn, 3 personal • Daglig sysselsättning, 38 brukare, 6 personal • Ledsagare/kontaktperson, 27 brukare, 45 personal <u>Ärenden</u> <p>AFF har idag 134 ärenden fördelat på 106 personer. 75 av dessa ärenden skulle ha omprövats för mer än 1 år sen och fram till idag. Konsekvensen kan bli att brukare har fel beslut, inget beslut alls eller att nya ansökningar får vänta mer än de lagstadgade 4 månaders handläggningstid. Detta kan i sin tur leda till att en Lex Sarah kan göras och IVO gör en inspektion och följden kan då bli böter för kommunen om inte åtgärder vidtas.</p> <u>Ekonomi</u> <p>Försäkringskassan omprövar ärenden enligt SFB, personer som har hjälp med personlig assistans kan förlora sin rätt till den statliga assistansen och kommunen måste tillgodose behovet utan ersättning från FK. AFF har idag 6 ärenden och står för hela kostnaden för personlig assistent, där brukarna har förlorat sin assistans och/eller överklagat men inte fått besked. Kostnaden för detta är 504 777 kr/månad, 6 057 324 kr/år.</p> <p>Enheten prognosticerar underskott i budgeten. Detta beror på nystart av korttids/fritids Trasten för barn med funktionshinder i mars 2018 och start av boendet Staren i september 2018. Detta ska på sikt ge lägre kostnader för kommunen eftersom 3 av dessa brukare som ska flytta till Staren är idag placerade i andra kommuner av en kostnad på totalt 7,5 miljoner/år.</p> <p>Ersättning i LSS utjämningen för korttids/fritids för i 2018 kommer tillbaka till kommunens kassa efter 2 år.</p> _____		
Justerandes sign	Beslutsunderlag	Utdragsbestyrkande	

Sn § 45

Dnr 00146/2018

053

Anhållan om översyn av fördelningsmodellen gällande kommunens internhyror

Kommunfullmäktige beslutade 2009-02-23 § 9 att fastställa Handbok för internhyra för Arvidsjaur kommun, att fastställa gränsdragningslista och ansvarsfördelning mellan förvaltare och hyresgäst för Arvidsjaur kommun.

Från 2016 och framåt beräknas internhyrorna enligt 2015 års modell, enligt beslut i kommunfullmäktige 2015-06-23 § 108; "Mål- och resursplan 2016 och framåt".

I samband med behandling av socialnämndens mål- och resursplan för 2019-2021 diskuterades principerna bakom fördelningen.

Socialnämnden beslutade 2018-05-21 § 37 att hos kommunstyrelsen anhålla om en översyn av fördelningsmodellen gällande kommunens internhyror. Kommunstyrelsens ordförande har återremitterat ärendet till socialnämnden för att, innan ärendet behandlas, få direktiv om vad som ska ses över.

Vid dagen sammanträde har fastighetschef Sara Persson informerat om hur kommunens internhyror behandlas utifrån handbok för internhyra för Arvidsjaur kommun som antogs 2009.

Internhyrorna är en intern fördelning, där man försöker göra så rätt som möjligt för att det ska bli en så bra fördelning som möjligt. Att sänka internhyran ger ingen effekt på kommunens internbudget, det är kostnaderna man kan påverka – färre lokaler, lägre kostnader för uppvärmning etc.

Internhyrorna har senast reviderats 2015.

I år visar interhyrorna ett överskott med ca 3 mkr. Dessa pengar läggs i kommunens kassa och fördelas ut där. Tanken med internhyrorna är att det inte ska vara någon "vinst".

Socialnämndens beslut

1. Hos kommunstyrelsen anhålla om en generell genomlysning av kommunens interhyror.

Beslutet skickas till:
. Kommunstyrelsen

Sn § 46

Dnr 00202/2018

041

Dnr 00027/2018

709

Delårsrapport 2018-08-31

- Socialnämnden

Delårsrapport januari-augusti 2018 för socialnämnden har upprättats.

Socialnämnden prognosticerar ett underskott med 4,202 tkr.

Ökning av personalkostnad finns inom individ- och familjeomsorgen (IFO), äldreomsorgen och hälso- och sjukvårdsenheten. IFO har anställt fler socialsekreterare med hjälp av statliga stimulansmedel. Äldreomsorgens personaltal är underbudgeterat. Hälso- och sjukvårdsenheten har haft svårt att rekrytera vikarier under sommaren vilket medfört kostnader för sommaravtal, även här är underbudgeterat.

Övriga verksamhetskostnader inklusive försörjningsstödet minskar. Intäkterna har minskat, störst minskning är ersättningar från försäkringskassan, ca 3 miljoner.

Socialnämndens beslut

1. Delårsrapport 2018-08-31 för socialnämndens verksamheter godkänns.

Beslutet skickas till:
. Kommunstyrelsen

4 Socialnämndens verksamhetsområde

Verksamhet

Socialnämndens verksamhet omfattar individ-och familjeomsorg, stöd till personer med funktionshinder samt äldreomsorg.

Händelser av väsentlig betydelse

Inom avdelningen för funktionshindrade har korttidsfritids för barn och unga återöppnats. Ett antal brukare har förlorat assistansersättning från försäkringskassan och kommunen står för hela kostnaden. Iordningsställande av nytt gruppboende har pågått under våren, boendet bemannas och öppnas september-oktober.

Kostnaderna för försörjningsstöd har minskat med över 1,5 miljoner jmf. med 2017

Inom äldreomsorgen har vi haft minskat tryck på korttidsplatser och särskilda boendeplatser. Under perioden har nytt system för samverkan mellan kommun och Region införts, detta medför merkostnader då verksamheten måste kunna planera för utskrivning årets alla dagar.

Ekonomi

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	155 507	105 746	160 654
Verksamhet	61 855	36 637	59 715
Internhyror	8 025	5 350	8 025
Summa kostnader	225 387	147 733	228 395
Intäkter	-43 610	-29 177	-42 416
Netto	181 777	118 556	185 979

Ökning av personalkostnad finns inom individ- och familjeomsorgen (IFO), äldreomsorgen och hälso- och sjukvårdsenheten. IFO har anställt fler socialsekreterare med hjälp av statliga stimulansmedel. Äldreomsorgens personalbudget är underbudgeterad. Hälso- och sjukvårdsenheten har haft svårt att rekrytera vikarier under sommaren vilket medfört kostnader för sommaravtal, även här är underbudgeterat.

Övriga verksamhetskostnader inklusive försörjningsstödet minskar.

Intäkterna har minskat, störst minskning är ersättningar från försäkringskassan, ca 3 miljoner.

Investeringar

	Budget 2018 (kr)	Redovisade utgifter 2018-08-31 (tkr)	Kvar av budget (tkr)	Prognos (tkr) 2018-12-31
Diskdesinfektorer	60	0	60	0
Gruppboestad och korttidsfritids	1007	448	559	800
Inventarier SOC	400	179	221	460
Totalt	1467	627	840	1260

Projektet ”Diskdesinfektorer” ska inte genomföras, medlet överflyttas till projekt ”Inventarier SOC”. ”Gruppbostad och fritids” beräknas vara slutfört i september 2018. Projektet ”Inventarier SOC” genomförs enligt plan, d.v.s. under 2018.

Framtiden

Utifrån valresultatet är framtiden oviss, vi vet inte vad kommande regering kommer att satsa på. På kort sikt medför öppnandet av nytt boende inom Avdelningen för funktionshindrade bättre lösning på unga funktionshindrades behov. Inom IFO kan den sjunkande arbetslösheten innebära att försörjningsstödet stannar kvar på lägre nivå. Inom äldreomsorgen arbetar vi med införande av välfärdsteknik, förhoppningen är att införande av välfärdsteknik ska innebära mervärden för brukare och personal. Personalförsörjning inom alla våra verksamheter är en utmaning.

Pernilla Berggren
Vik. Socialchef

Intern kontroll

Uppföljningen visar att sjuktalen har minskat. Övriga kontrollpunkter visar delvis måluppfyllelse eller god måluppfyllelse.

Risikanalytmodell

KONSEKVENNS ↓				
4 – Allvarlig	4	8	12	16
3 – Kännbar	3	6	9	12
2 – Lindrig	2	4	6	8
1 – Försumbar	1	2	3	4
SANNOLIKHET →	1 – Osannolik	2 – Mindre sannolik	3 – Möjlig	4 – Sannolik

Internkontrollplan 2018 – Socialförvaltningen

Styrdokument/ Lagstiftning/ Polices									
	Rutin/Process	Uttryckt risk	Sannolikhet	Konsekvens	Risikvärde	Kontrollansvarig	Metod	Uppföljning	När
God service och trygghet	Genomförandeplaner	Genomförandeplaner upprättas inte	2	3	6	Enhetschef	Granskning av att de upprättas och dess kvalitet. Stickprov kontinuerligt	Genomförandeplan finns hos merparten av våra brukare	Vid delårs- och årsbokslut
God service och trygghet	Hygienrond och följsamhetsobservationer	Smittspridning	2	4	8	Enhetschef	10 följsamhetsobservationer/månad och avd. Granskning av hygienronder sker samt säkerställa kvalitén i hygienrutinerna 2 ggr/år	Har ej genomförts men inga negativa konsekvenser har påvisats	Delårs- och årsbokslut
God service och trygghet	Ärenden avseende våld i nära relation	Skyddsbehovet kan inte tillgodoses	2	4	8		Uppföljning av aktuella ärenden kontinuerligt	Behoven har tillgodosetts	Delårs- och årsbokslut
Attraktiv arbetsgivare	Personalförsörjning och arbetsmiljö	Brist på personal, höga sjuktal	3	4	12	Enhetschef	Uppföljning i personaladministrativa system. medarbetarenkät	Sjuktal: 2017 =6,99 2018=6,83	Delårs- och årsbokslut

Målrapportering

Perspektiv	Medborgare/Kund		
KF-mål	Engagerade och nöjda medborgare och kunder		
Fokusområde	Utveckla medborgar-/kunddialog		
Socialnämndens mål	Brukarna ska erbjudas lagstadgad omsorg		
Bedömning	Röd	Gul	Grön
Bedömningsintervaller	Mindre än 80 resp 50	81-90, resp 51-62	Mer än 91 resp 63
Jämförelsevärde	Hemtjänst 90 % nöjda, Boende 60 %		
Uppföljning 180831	Redovisas i november.		
Perspektiv	Utveckling/Tillväxt		
KF-mål	Långsiktig hållbar utveckling		
Fokusområde	Underlätta för näringsliv och företagare		
Socialnämndens mål	Lagstadgad service och trygghet för Arvidsjaurbor i alla åldrar och livssituationer		
Bedömning	Röd	Gul	Grön
Bedömningsintervaller	Mer än 5	1-5	0
Jämförelsevärde	Antalet ej verkställda beslut per kvartal ska inte vara högre än 5 inom någon del av socialnämndens verksamhet. Utredningstiden för barn och unga ska inte överstiga 4 månader.		
Uppföljning 180831	Målen uppfyllda		
Perspektiv	Ekonomi		
KF-mål	God ekonomisk hushållning		
Fokusområde	Samverkan, effektivitet och koncerntänkande		
Socialnämndens mål	Samverkan vid utskrivning från slutenvård ska ske enligt gemensamma riktlinjer med Region Norrbotten		
Bedömning	Röd	Gul	Grön
Bedömningsintervaller	201000-högre	51 000-200 000	0-50 000
Jämförelsevärde	Kostnaderna för utskrivningsklara ska vara låga.		
Uppföljning 180831	Målet uppfyllt		
Perspektiv	Arbetsgivare		
KF-mål	Attraktiv arbetsgivare		
Fokusområde	Kompetensförsörjning och arbetsmiljö		
Socialnämndens mål	Friska medarbetare		
Bedömning	Röd	Gul	Grön
Bedömningsintervaller	Högre än 9,2	8,18-9,2	Lägre än 8,17
Jämförelsevärde	Genomsnittliga sjuktal inom hela verksamheten ska inte vara högre än under 2016		
Uppföljning 180831	Målet uppfyllt		

14 Socialnämnden

Händelser av betydelse

Nämnden har fått regelbundna budgetuppföljningar samt socialchefens månadsbrev med aktuell information.

Ordförande har tjänstgjort enligt plan.

Ekonomi

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	223	133	230
Verksamhet	47	5	0
Internhyror	0	0	0
Summa kostnader	270	138	230
Intäkter	0	0	0
Netto	270	138	230

Den politiska ledningen har klarat sin budget.

Måluppfyllelse

Nämnden har hållit planerade möten och även ställt upp på möten med personal och medborgare

Framtiden

Socialnämnden ser fortsatta utmaningar att möta den allt större andelen äldre, fler personer med funktionshinder samt barn och unga i behov av stöd.

Leif Rönnqvist
Ordförande

40 Socialnämndens ledning, biståndshandläggare, färdtjänst och riksfärdtjänst

Verksamhet

Socialchef som även är direkt ansvarig för äldreomsorgen, biståndshandläggare inom äldreomsorgen samt kostnader för färdtjänst ingår i verksamheten

Händelser av betydelse

Samverkan vid utskrivning från slutenvård har medfört förändrat arbetssätt för biståndshandläggarna, bl a arbete vissa tider under helger. Ny Socialchef har rekryterats, tillträder 1/11.

Ekonomi

Färdtjänsten har kostat mer än budget.

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	7 432	4 036	6 712
Verksamhet	1 987	1 783	2 185
Internhyror	637	424	637
Summa kostnader	10 056	6 243	9 534
Intäkter	-2 756	-1 232	-1 799
Netto	7 300	5 011	7 735

Personal

Sjuktalet har ökat något till 7,36 %, långtidssjukskrivningar är orsak.

Framtiden

Ju fler som bor hemma längre desto högre färdtjänstkostnader kan vi räkna med. Vi fortsätter att arbeta med lag om samverkan vid utskrivning.

Rekrytering av chefer och handläggare är fortsatt i fokus.

Pernilla Berggren
Vik. Socialchef

4010 Personalpoolen

Verksamhet

Bemanningsenhet för socialnämndens verksamheter samt kostenheten.

Händelser av betydelse

Mesta delen av stimulansmedel för ökad bemanning i äldreomsorgen har lagts på resursteamet som utgår från personalpoolen. Personalpoolens chef har deltagit i arbetsgrupp som jobbar med Heltidsresan.

Ekonomi

Budgeten för personalpoolen är svår att överblicka då intäkterna sker i form av omföringar mellan verksamheter. Socialnämnden har beslutat höja personalpoolens timpris vilket har fallit väl ut.

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	3 420	1 530	2 700
Verksamhet	207	467	420
Internhyror	0	0	0
Summa kostnader	3 627	1 998	3 120
Intäkter	-1 890	-1 171	-1 719
Netto	1 737	827	1 402

Personal

Vi har få oplacerade tillsvidareanställda. Inför framtidens pensions avgångar kommer behovet av utbildad personal att vara stor. Alla tjänster annonseras ut externt för att man ska kunna få sökande utifrån. Idag kan man få längre vikariat fast man inte har LAS-företrädare. Sjuktalet för poolens anställda har minskat, till stor del beroende på färre långtidssjuk-skrivningar.

Måluppfyllelse och nyckeltal

Poolens verksamhet är en nödvändig funktion för att uppfylla målet om god ekonomi och effektivitet. Personalpoolen är en viktig stödresurs till chefer. Målet anses uppfyllt.

Framtiden

Personalpoolen ser nytta av fortsatt samarbete med andra enheter inom kommunen.

Pernilla Berggren
Vik. Socialchef

411 Individ och familjeomsorgen

Verksamheten

Individ- och familjeomsorgen handlägger ärenden rörande ekonomiskt bistånd (försörjningsstöd), förmedling av inkomster, budgetrådgivning/skuldsanering, fastställande av faderskap, familjerätt, adoption, stöd och hjälp till barn/ungdom och föräldrar, vård i familjehem eller på institution samt missbrukarvård jml Socialtjänstlagen (SoL), Skuldsaneringslagen och Föräldrabalken. Handläggningen omfattar även utredning, placering och uppföljning av ensamkommande flyktingbarn/-ungdomar. Vård mot den enskildes vilja kan förekomma i enlighet med bestämmelserna i Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). Ärenden avseende dödsbon handläggs enligt Ärvdabalken.

Individ- och familjeomsorgens budgetprognos är svår att förutsäga, då kostnaderna till stor del styrs av enskilda kommunmedborgares behov av stöd. Även flyktingar och deras anhöriga som efter avslutad tid i etablering behöver stöd kan ansöka om individanpassade insatser.

Händelser av betydelse

Som ett led i arbetet att förbättra socialsekreterarnas arbetsmiljö har vi omfördelat personal för att stärka upp den grupp som arbetar med barn och unga. Detta har möjliggjorts att vi har allt färre ensamkommande ungdomar inskrivna. Många asylsökande har skrivits upp i ålder och återgått till Migrationsverkets försorg. Andra, med uppehållstillstånd, skrivs ut i takt med att de blir äldre och klarar sig själv.

”Delegation unga till arbete” även kallad ungdomssatsningen fortgår och vi ser positiva resultat. Målgruppen är 16 – 24 år, men även de upp till 29 år, som varken studerar eller arbetar. I samverkan med Arbetsförmedlingen, Resurscentrum och Sandbackaskolan arbetar vi för att långsiktigt och varaktigt minska arbetslösheten. Målet är att öka andelen unga som avslutar sina gymnasiestudier och kommer ut i arbete och egen försörjning.

Antalet inskrivna inom vår öppenvårdsverksamhet på Pärlan har ökat från 90 till 106 under perioden januari – augusti 2017 till samma period 2018. Flertalet är unga med drogproblematik.

Personal

Antal årsarbetare 17 (varav 6 på deltid och en med stöd av Af). Sjukfrånvaron har minskat från 5,91 till 0,83.

Ekonomi

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	8 191	6 912	10 793
Verksamhet	19 381	10 676	16 316
Internhyror	0	0	0
Summa kostnader	27 572	17 588	27 109
Intäkter	-2 572	-3 503	-3 778
Netto	25 000	14 085	23 331

Kostnaden för personal ligger under budget.

Kostnaderna för familjehems- och institutionsvård är fortsatt höga och endast en liten andel är återsökningsbar. Vi överskrider budget.

Kostnaden för institutionsvård för personer med missbruksproblem är fortsatt hög. Antalet placeringar är oförändrat vi överskrider budget.

Kostnaden för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd har minskat rejält. Vi ligger klart under budget.

Totalt ligger IFO 7 % under budget för perioden.

Måluppfyllelse inkl. nyckeltal

Barn och unga

Individ- och familjeomsorgen har mottagit 131 anmälningar om barn och ungdomar som kan befaras fara illa (149 anmälningar samma period 2017). Samverkan med förskola/skola, mödra- och barnhälsovård, och barn- och ungdomspsykiatri enligt våra gemensamma riktlinjer – ”Norrbuss”. Här finns fortsatt vissa förbättringsområden. Vi har god tillgång till familjestödjande insatser. Målen rörande barn och unga anses delvis uppfyllda.

Vård i familjehem/institution

14 barn/unga har varit placerade i familjehem (19 under 2017) varav 6 i konsulentledda familjehem (10 under 2017). 5 ungdomar har vårdats på institution (15 under 2017).

Minskningen utgörs till största del av ensamkommande. 4 placeringar har skett med stöd av LVU (oförändrat), övriga enligt SoL. En liten del av vårdkostnaderna kan fortfarande återsökas från Migrationsverket.

Ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd

Netto utbetalt: 2 265 tkr (3 708 tkr år 2017). Vår tillgänglighet är god och beslut delges vanligtvis inom 2 – 4 veckor. Vårt förbättrade arbete med att erbjuda och ge ekonomisk rådgivning leder till att kostnaderna för det ekonomiska biståndet på sikt kan sänkas. Målen är uppfyllda.

Missbrukarvård/Pärlan

22 nya ärenden (21 nya under 2017). 6 personer har erhållit bistånd i form av institutionsvård, en enligt LVM och övriga enligt SoL (8 personer under 2017). 7 personer har beviljats strukturerat öppenvårdsprogram (10 personer under 2017). Vår tillgänglighet är fortsatt god. Målen anser vi vara väl uppfyllda.

Framtiden

Vi ser i samhället allt mer tydliga tecken på arbetskraftsbrist och arbetslösheten sjunker. Försörjningsstödet följer samma positiva utveckling.

Skolan är alltid en viktig samverkanspart i vårt förebyggande arbetet med barn och unga. Då stora förändringar har skett och sker inom skolans och elevhälsans ledning behöver vi nu jobba för att skapa nya relationer, säkerställa samverkan och förhoppningsvis också hitta nya arbetsätt.

För att personalen ska må bra, orka och vilja arbeta kvar måste fokus ligga på en god arbetsmiljö. Vi behöver även arbeta offensivt i rekryteringen av nya medarbetare.

Anna Lindbäck
Enhetschef IFO

431 Avdelningen för funktionshindrade

Verksamhet

Inom avdelningen för funktionshindrade ges stöd till personer med olika typer av funktionshinder. Verksamheten omfattar personlig assistans, 3 gruppboenden, dagverksamheter, ledsagning, kontaktpersoner, kontaktfamilj, stöd i boendet m.m. I kommunen finns 16 ärenden med personlig assistans enligt Socialförsäkringsbalken (SFB). 8 av dessa ärenden har kommunen som utförare och därmed AFF som arbetsgivare. Försäkringskassan omprövar ärenden enligt SFB, personer som har hjälp med personlig assistans kan förlora sin rätt till den statliga assistansen och kommunen måste tillgodose behovet utan ersättning från FK. AFF har idag 6 ärenden där vi står för hela kostnaden för personlig assistent, där brukarna har förlorat sin assistans och/eller överklagat men inte fått besked. Kostnaden för detta är 504 777 kr/månad, 6 057 324 kr/år.

Händelser av betydelse

En ny Områdeschef började under våren. En ny rekrytering av Områdeschef pågår pga. pensionsavgång. Se mer under Ekonomi för information om nya verksamheter.

Ekonomi

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	45 320	27 934	43 445
Verksamhet	21 873	12 690	23 065
Internhyror	0	0	0
Summa kostnader	67 193	40 624	66 509
Intäkter	-24 986	-14 117	-22 077
Netto	42 207	26 507	44 432

Vi prognosticerar underskott i budgeten. Detta beror på nystart av korttids/fritids Trasten för barn med funktionshinder i mars 2018 och start av boendet Staren i september 2018. Detta ska på sikt ge lägre kostnader för kommunen eftersom 3 av dessa brukare som ska flytta till Staren är idag placerade i andra kommuner av en kostnad på totalt 7,5 miljoner/år. Ersättning i LSS utjämningsen för korttids/fritids för i år kommer tillbaka till kommunen efter 2 år, så det syns i kommunens budget 2020, inte i AFF:s budget.

Måluppfyllelse

Sjuktalet har minskat från 7,61 % till 4,89 % under perioden. Brukarna har blivit mer komplexa och fler svårigheter utifrån samsjuklighet. Personalen behöver kompetensutveckling och det är ett bra utbud i kommunen av gratis utbildningar, utifrån att det finns samarbete med Akademi Norr och Norrbottens Kommuner. AFF har inga ”ej verkställda beslut”.

Framtid

Arbetsmiljön för handläggare och chefer inom AFF är fortsatt tung. Den höga arbetsbelastningen är konstant och detta syns på flextiden som alltid är utnyttjad till max hos vissa chefer, för att hinna med de arbetsuppgifter som är akuta. Verksamhetsplanering, dokumentation, personalvård mm är områden som får stå tillbaka, de hinns inte med. Följden av denna stress blir sämre immunförsvar och i längden sjukfrånvaro, både kort- och långtidsfrånvaro. Detta är mycket oroande och måste inom kort åtgärdas!

Jenny Bjuhr
Enhetschef AFF, Avdelningen för funktionshindrade

451 Hemtjänst, närståendestöd, färdtjänst och riksfärdtjänst

Hemtjänst

Hemtjänsten består av sex grupper, fem i tätorten, samt en i Glommersträsk. Beviljade insatser verkställs mellan kl. 06.30 och 21.30.

Hälso- och sjukvårds insatser utförs på delegation av distriktssköterska eller enligt SoL i form av egenvård. I Glommersträsk verkställs även beslut enligt SFB/LSS.

Omsorgs- och omvårdnadsbehovet har under första delåret varit lägre jämfört med tidigare år. Vi har därför kunnat vakanshålla delar av tjänster i samband med kortare och längre frånvaro. Sista delåret har insatstiden ökat och så även möjligheterna att vakanshålla pass.

Statistiken innefattar inte följeslagare till och från sjukhus, installation och åtgärd av larm samt gemensamma aktiviteter för våra brukare.

Ant tim insatstid	2018	2017
Jan	6903	7315
Feb	6018	6308
Mars	6537	6857
April	5985	6634
Maj	6276	6817
Juni	5922	6362
Juli	5963	6455
Aug	5415	6381
Sept	-	6519
Okt	-	7164
Nov	-	6708

Ekonomi

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	28 225	19 505	28 990
Verksamhet	5 323	2 366	5 515
Internhyror	0	0	0
Summa kostnader	33 548	21 871	34 505
Intäkter	-3 548	-2 360	-3 560
Netto	30 000	19 511	30 945

Personalkostnaderna är högre än budget i nuläget vilket främst beror på att indragningen av en tjänst i Glommersträsk verkställdes under sommaren. Vi har vakanshållit delar av tjänster, sparat timmar vid korttidsfrånvaro och lagt semesterschema med lägre bemanning. En sammanhållen hemtjänst med verksamhetsnära chefer bidrar till samarbete och att hålla nere behovet av vikarier vid korttidsfrånvaro. Vi har också haft unga utbildade semester- och timvikarier med lägre timlöner.

Trygghetslarm/Färdtjänst/Riksfärdtjänst/Närståendestöd

Inget avvikande mot budget.

Händelser av betydelse

Handledarutbildningarna fortsätter och i år har vi fyra till som klarat del 1 och sju som klarat del 2.

Under våren stoppades insatser i brukarens hem då det inte fanns utrymme att använda nödvändiga hjälpmedel i hemmet. Korttidsplats erbjöds som alternativ och brukaren flyttade dit.

Systemet LifeCare började användas vid årsskiftet, detta har dock inte haft någon större påverkan på baspersonalens del av budgeten, dock har kostnaderna för chefers löner ökat i och med helgtjänstgöringen.

Personal/Arbetsmiljö

Arbetsmiljön har under sommaren, i stort sett, varit bra. Undantag finns, där arbetsmiljön är psykiskt påfrestande och delvis fysisk riskabel, där finns också handlingsplaner och stöd.

Även i år har man redan vid semesterplaneringen kunnat minska behovet av vikarier. Vi har överlag haft duktiga och ansvarstagande semestervikarier, och det har varit en mycket god stämning mellan grupperna och man har tillsammans hittat lösningar när det saknats vikarie eller vid tillfälliga toppar. Sjukfrånvaron för perioden (7,6 %) har ökat jämfört med samma period föregående år (6,2 %). *En stor del av frånvaron beror fortfarande på långtidssjukskrivningar, dessa är dock inte arbetsrelaterade, men korttidsfrånvaron har varit högre.

Sommaravtalet, där ordinarie personal fått ersättning när man arbetat extra pass på lediga dagar, har nyttjats vid 2 tillfällen.

Omsättningen på timvikarier fortsätter att vara hög då de snabbt får tills vidare tjänster eller längre vikariat.

Fem tillbud och åtta arbetsskador har rapporterats. Nödvändiga åtgärder har vidtagits.

Måluppfyllelse och kvalitet

Vi fortsätter att arbeta målinriktat för att möjliggöra kvarboende och för att våra brukare skall fortsätta att vara nöjda med utförda insatser och känna sig trygga. Dock har indragningar och besparingar inneburit att både brukare och personal är mindre nöjda nu än tidigare år.

Framtiden

I mitten/slutet av september ska hemtjänstgrupp 4 testa Appvas MCSS tillsammans med Ringelstas personal, detta inom ramen för välfärdsteknologiprojektet. Vi har även börjat undersöka möjligheterna för att införa ett teknologiskt planeringssystem istället för att jobba med pennor och papper.

Emma Karlsson
Hemtjänstchef

4520 Gemensamma kostnader äldreomsorg**Verksamhet**

Innehåller kostnader för internhyror för äldreomsorgens verksamheter i Braxen samt stimulansmedel för välfärdsteknik.

Händelser av betydelse

Socialstyrelsen har beviljat kommunen medel till välfärdsteknik som ska förbrukas under 2018.

Ekonomi

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	0	2	2
Verksamhet	446	789	150
Internhyror	7 389	4 926	7 389
Summa kostnader	7 835	5 716	7 541
Intäkter	-135	-323	-475
Netto	7 700	5 393	7 066

Framtiden

Vi planerar för att ha en projektledare under hösten.

Pernilla Berggren
Vik. Socialchef

4523 Länsmansgården

Verksamhet

Länsmansgården A/B C/D är ett särskilt boende som består av fyra avdelningar på övre plan med totalt 42 lägenheter och 44 boenden. Bemanning av baspersonal finns dygnet runt, som även bemannas på Ekan och Bryggan på nedre plan. Lägenheterna är anpassade för att klara personer med stort omsorgsbehov. Hittills under 2018 har det skett 9 st inflyttning jämfört med 8 st under 2017 samma tid.

Händelser av betydelse

Grupperna har fått många nya biståndsbeslut som gäller hemtjänst i särskilt boende. Man jobbar för att lära sig det nya arbetssättet

Personalen har tillgång till bärbara datorer vilket medför att dokumentationen har blivit mer lättillgänglig för personalen

Sommarperioden har av de flesta personal upplevts som väldigt bra. Men väldigt varmt och jobbigt för både personal och boende. Liten frånvaro samt bra och vana vikarier.

5 vikarier har vi fått nystartsbidrag för under sommaren vilket medfört att kostnaden blivit lägre.

I samband med att Arvidsjaur fastighetsförvaltning tog över fastigheten så har vi haft ett fortsatt bra samarbete så att de har hjälpt oss vid frånvaro hos verksamhetens vaktmästeri.

Vi har problem med sophanteringen pga kylaggregat har slutat fungera samt luften på avdelningarna.

Vi jobbar på en lösning på det tillsammans med fastighetsförvaltaren.

Vi har varit tvungna att köpa in nya lyftmotorer till verksamheten

Resurs centrum tvättar arbetskläderna till all personal med start i början på året

Ekonomi

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	20 965	15 424	23 886
Verksamhet	1 165	572	782
Internhyror	0	0	0
Summa kostnader	22 130	15 995	24 668
Intäkter	-3 500	-3 610	-4 829
Netto	18 630	12 386	19 839

- Matkostnader ligger i rimlighet med de prisökningar som skett under året.
- Sjuktalet är lägre än 2017 samma period.
- Budgetprognosen visar ett överskridande p.g.a. löneökningar inte är med i budgeten.

Personal

26,55 i grundtjänst dag samt 10 st nattpersonal

44 boendeplatser

0,61 personal per boendeplats dagtid

Personalgrupperna är ansvarsfulla grupper som tagit mycket ansvar inför bemanningen samt intag och behov av vikarier. Bra samarbete med personalpool och övriga verksamheter inom socialförvaltningen för att lösa akuta problem. Under nattens timmar samarbetar man med nattpatrullen som kan hjälpa till vid behov.

Budgeten är underbudgeterad redan från årets början vilket medför att disponibel tid uppstår samt att det blir viktigare att planera in ledigheter i förväg för att täcka upp med befintlig personal i samband med schemaläggning.

Vi har under året haft möjlighet att anställa extratjänster med pengar från arbetsförmedlingen och det har tagits väl emot av alla personal och boende.

Sjukfrånvaro är lägre än förra året samma period. Samarbete mellan grupperna har prioriterats.

Personalträffar har genomförts regelbundet. Teamträffar har genomförts men önskemål finns att det kan ske oftare. Medarbetarsamtal har genomförts med samtliga anställda. Lönesamtal är genomförda med alla grupper. Systematiskt arbetsmiljöarbete pågår ständigt. Succesiv anpassning till hemtjänst i särskilt boende pågår vilket medför ett nytt sätt att arbeta på. Vi upplever det svårare att få tag på utbildad personal samt att vi känner av att vakanshålls tjänster på personalpoolen som medför svårigheter att lösa viss frånvaro. Samt att stimulansmedlen försvinner 2019 vilket kommer att påverka behovet av arbetsanhopningar.

Framtiden/Mål

- Att fortsätta jobba med och utveckla PPP
- Att arbeta för att personalen ska bli trygg i dokumentationssystemet.
- Att nöjdheten bland boende och anhöriga skall öka
- Att ett nytt arbetssätt krävs för att möta upp krav på hemtjänst i särskilt boende.
- Att samtliga boende skall ha en genomförandeplan som är aktuell.
- Att vi ska fortsätta ha god samverkan med Sandbackaskolan och arbetsförmedlingen för att trygga personalförsörjningen och säkerställa kompetensen.
- Att fortsätta arbetet att se över rutiner vid beställningar av varor samt fortsätta med arbetet att göra ett gemensamt förråd
- Att få bättre inomhusklimat på avdelningarna under hela året för både boende och personal

Eva Granlund
Boendechef

4521 Bryggan/korttidsboende

Verksamhet

Bryggan är ett korttidsboende och består av 15 korttidsplatser som under året haft varierande antal gäster, snittet under perioden januari-juni är 12 gäster/vecka. De som vistas här har beslut från Biståndshandläggare som kan variera mellan korttidsvistelse för olika behov samt rehabiliteringsvistelse.

Händelser av betydelse

Under början av året var arbetsmiljön inte så bra, personalen kände sig stressade och den psykosociala arbetsmiljön var inte bra. Vi har under våren jobbat med en ny arbetsordning enligt PPP - Praktisk professionell planering på Personalmöten och en planeringsdag, som hjälper personalen att planera arbetet så att alla vet vad de ska göra under dagen. Detta har gjort att det blivit lite lugnare men vi måste fortsätta arbeta med detta för att få en bra och fungerande arbetsordning.

Det har varit mycket omsättning av personal under våren, en ny tillsvidare anställd och 4 vikariat för personal som är tjänstlediga. Även detta påverkar arbetsgruppen eftersom de måste lära känna varandra innan de hittar sin roll i gruppen. Ett problem på avdelningen är att Matsalen/köket är för trångt när det är många gäster, framförallt runt bordet. Ett av problemen är att bordet står på en öppen yta som även är passage in på avdelningen och när många gäster har rullatorer som parkeras i närheten så blir det väldigt trångt att ta sig fram.

Ekonomi

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	4 720	3 246	4 735
Verksamhet	370	146	271
Internhyror	0	0	0
Summa kostnader	5 090	3 392	5 006
Intäkter	-120	-137	-160
Netto	4 970	3 256	4 846

Det ser ut som vi har hållit budget ganska bra, har förbrukat 50,4%.

Vi köper fortfarande städ för att städa toaletterna på avdelningen en gång/dag av kommunens städ för att personalen ska få mer tid till omvårdnaden. Under de perioder vi har det lugnt så försöker vi se över behovet av vikarier för att kunna spara pengar. Vi har även sålt tid då det har varit möjligt.

Personal

Bemanning: 8,0 årsarbetare

Hel- deltid fungerar bra i gruppen, 7 heltider och en som jobbar 80%, de 20% som är över används till att täcka upp 3 helger/7 veckors schema.

Arbetsmiljön genom riskinventering är en stående punkt på alla Personalmöten. Gruppen har låga sjuktal, 2,18%.

Måluppfyllelse och kvalitet inkl. nyckeltal

Har till största del nått måluppfyllelse.

Vi genomför regelbundna och tidsplanerade personalmöten. Planeringsdag har genomförts under våren.

Omsorgstagarna har deltagit i Kultur i vården. Läs- och sångstunder har genomförts kontinuerligt minst 1 gång i veckan.

Bibehållen kvalitet

Kompetensen är hög hos baspersonalen. Samarbetet mellan sjuksköterskorna och rehabpersonalen är bra, vilket tillsammans leder till en hög kvalitet på genomförda insatser.

Personaltäthet/KREHAB (dag)		
antal årsarb.	antal platser	täthet/rum
8,0	15	0,53

Framtiden

Vi kommer att arbeta med arbetsmiljön både den psykiska och fysiska. Bla annat jobbar vi vidare med PPP för att få till ett bra arbetssätt så att stressen och arbetstyngden minskar.

Vi skulle behöva se över matplatsen så att det blir bättre utrymme för gäster samt hjälpmedel. Vi har även önskemål om att få till en bättre utemiljö.

Maria Östman
Boendechef

4522 Ekan

Verksamheten

Ekan är ett vård- och omsorgsboende med åtta boendeplatser. I gruppen arbetar sju undersköterskor/vårdbiträden och en Patientansvarig sjuksköterska är knuten till boendet.

Händelser av betydelse

Under sommaren har boendechefen blivit långtidssjukskriven, vikarie har tillsatts.. Sjukfrånvaron är mycket hög, ca 18% varav långtidssjukskrivningar utgör hälften.

Ekonomi

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	3 902	3 083	4 100
Verksamhet	256	110	184
Internhyror	0	0	0
Summa kostnader	4 158	3 193	4 284
Intäkter	-558	-388	-582
Netto	3 600	2 805	3 702

Ekan har ett litet överskridande.

Personal

Ekan har 6,5 tjänster, något högre bemanning än på andra boenden, orsaken är att med färre tjänster går det inte att få ihop fungerande schema.

Framtiden

Vi ska fortsätta med att vårt arbete vad det gäller god arbetsmiljö och gott bemötande gentemot våra boende, deras anhöriga och övriga som vi möter i vårt dagliga arbete.

Pernilla Berggren
Vik. Socialchef

4526 Ringelsta, inkl Björken och Blåklockan

Verksamheten

Ringelsta är ett särskilt boende bestående av 48 lägenheter varav 22 är i gruppboendeform. Vi har sedan 2013 två korttidsplatser i huset, en på Björken och en på Blåklockan (gruppboenden), vilka har varit belagda några månader under detta halvår. Måltiderna äts i restaurangen eller i lägenheterna förutom de som bor i gruppboende som äter i gemensam matsal.

Händelser av betydelse

I februari började Margareta Persdotter som ny chef här på Ringelsta, hon jobbade i början fram tom juni månad 75% här och 25% som chef på Ensamkommande barn. Under den tiden hade hon mycket att göra eftersom hon skulle sätta sig in i verksamheten här samtidigt som hon skulle avsluta verksamheten Ensamkommande barn.

Sköterskorna har haft internutbildningar en gång/månad för baspersonalen fram till maj månad, vilket innehöll kunskap som de är i behov av tex diabetes, palliativ vård m.m.

Kultur i vården har haft många aktiviteter i huset, uppskattade aktiviteter är bl.a Dans som är en gång i månaden.

Solrummet har används flitigt, både av pensionärer utifrån, men även från andra boenden och självklart även av boende här i huset. Det är väldigt uppskattat av dem som använder det.

Sommaren är som alltid en orolig tid, svårt att rekrytera personal inför sommaren vilket även gjort att det blir problem när vikarier eller ordinarie personal blir sjuka. På grund av svårigheter att kunna tillsätta vikariat vid dessa tillfällen så har några ordinarie personal fått kompensation för extra arbetspass enligt Sommarförmåner 2018. Ordinarie personal har inte behövt flytta eller bryta sin semester i år. I år har vi haft motiverad och arbetsvilliga vikarier med hög närvaro.

Resursteamet, som startade i oktober 2015, har gjort att de boende har en möjlighet att få mer tid för aktivering samt få fara på aktiviteter under kvällar och helger när det är mindre personal i tjänst.

Ekonomi

Vi har inte klarat budgeten under perioden. Under slutet av 2017 och nu under våren har det avlidit ovanligt många boende i huset jämfört med tidigare år. Detta har i samband med att det inte funnits behov av särskilt boende i samma utsträckning inneburit att flera lägenheter/rum stått tomma en längre tid och då har vi inte fått in hyra/intäkter.

Vi har kunnat spara in del av personalkostnader på grund av att lägenheter har stått tomma längre perioder under året, vilket gjort att vi inte behövt ta in vikarier vid all frånvaro, men det täcker inte de minskade intäkter som tomma lägenheter medför.

Fastän vi inte tagit in vikarier fullt ut så har vi inte klarat att hålla personalbudgeten och det kan bero på att budgeterade lönerna inte täcker faktiska lönerna.

Personal

Under året har vi genomfört regelbundna och tidsplanerade personalmöten samt haft planeringsdagar och medarbetarsamtal. 1 arbetsskadeanmälning och 1 tillbudsrapport har inkommit hittills under året. Jämfört mot föregående år ser vi en minskning så här långt.

Sjukfrånvaron har varit 12,3 % januari tom augusti, ökning jämfört med 2017. 7 långtidssjukskrivningar från 1 mån upp till 6 mån, 4 personal har varit deltidssjukskrivna 25-50%.

Periodvis under året har arbetstyngden varit hög. Personal uttrycker stress, otillräcklighet för de boende vilket bl a gör att dokumentationen inte hinns med.

Måluppfyllelse och kvalitet inkl nyckeltal

Vi har klarat de flesta uppsatta målen under året.

Personaltätheten/Ringelsta (utan nattpersonal)

	Antal årsarb	Antal boende	Antal lgh	Täthet/boende	Täthet/lgh
Svalan	9,00	15+1 medboende	14	0,60	0,64
Björken	6,60	11	11+1 korttidsrum		0,55
	0,55				
Rönnen	8,40	13	12	0,65	0,70
Blåklockan	6,60	11	11+ 1 korttidsrum		0,55
	0,55				

Personaltätheten/Ringelsta (med nattpersonal)

Ca 7,70   37,7   0,75   0,78

Nattpatrullen

1,93

Vi försöker se till så att alla grupper i huset hjälper varandra, när möjlighet finns, istället för att ta in extra personal.

Då vårdtyngden varit lättare periodvis under året har vi kunnat lägga viss tid Disponibel vilket innebär att vi kunnat sälja tid till andra grupper eller täcka upp frånvaro i huset.

Framtiden

Vi fortsätter att se över bemanningen i alla grupper och även arbeta för att få personalgrupperna att bli bättre på att samarbeta.

Vi måste även fortsätta arbeta med arbetsmiljön både den psykiska och fysiska för att personalen ska känna arbetsglädje och orka med arbetsbelastningen eftersom vi ser att de som flyttar in på Ringelsta har stora vård- och omsorgsbehov.

Vi fortsätter att arbeta enligt PPP (praktisk professionell planering), vilket innebär att strukturera verksamheterna och planera vardagen på ett bättre sätt. Vissa av grupperna har kommit längre i att planera, och vi fortsätter att jobba med PPP för att utveckla arbetssättet.

Vi hoppas att detta gör så att personalen får mer arbetsglädje, samt att ambitionen att genomföra individuella/gemensamma aktiviteter för de boende ökar.

Vi börjar nu i höst med Digital signering av mediciner på iPads eller smartphones som är ett projekt på 6 månader till att börja med. Vi hoppas att det ska innebära mindre läkemedelsavvikelser och säkrare hantering av medicinerna.

Vi oroar oss för nästa år när Resursen kommer att försvinna eftersom det har varit en stor tillgång för både personal och boende.

Vi kan också se att urvalsunderlaget vid rekrytering minskar och personalförsörjningen är en stor utmaning framåt. Allt färre utbildad personal söker tjänster och färre söker sommarjobb inom vård- omsorg. Vi kan se en trend att fler med annan etniskbakgrund söker jobb hos och fler män.

Maria Östman
Margareta Persdotter
Boendechef

453 Hälso- och sjukvårdsenheten

Verksamheten

Kommunens hälso- och sjukvårdsenhet innefattar all kommunens legitimerade hälso- och sjukvårdspersonal, sjukvårdsansvar upp till sjuksköterskenivå dygnet runt i kommunens särskilda boenden för äldre och funktionshindrade samt hembesök/hemsjukvård i ordinärt boende för personer över 18år.

Hälso- & sjukvårdens budgetprognos är svår att förutsäga, då kostnaderna till stor del styrs av enskilda patienters hälso- & sjukvårdsbehov och verksamheten kan inte styra vilka patienter som vårdas.

Händelser av betydelse

Under hösten startar ett nytt boende inom avdelningen för funktionshindrade vilket innebär merkostnader för personal och verksamhet detta är inte budgeterat och medför en högre prognostiserad kostnad.

Denna sommar har det varit svårare än tidigare att rekrytera sjuksköterskor vilket har inneburit att en sjuksköterska har enligt sommaravtal flyttat beviljad semester samt att ca 14 enskilda pass har lösts enligt sommaravtal med befintliga sjuksköterskor för att klara grundbemanning. För arbetsterapeuter och sjukgymnast har samarbetet med hälsocentralen kunnat genomföras som tidigare och vi har klarat sommaren på så sätt med en vikarierande arbetsterapeut under 4 veckor.

I hemsjukvården har palliativa vårdats i hemmet men vi har klarat det med få övertidstimmar. De patienter som vårdas på korttidsplats kommer från sjukhus och skrivs ut tidigare vilket inneburit ett högre behov av hälso- & sjukvård än tidigare. Vi har haft en hög förbrukning av hälso- & sjukvårdsmaterial såsom omläggingsmaterial, inkontinenshjälpmedel och även tekniska hjälpmedel, denna kostnad kan vi inte påverka då kostnaden beror på vilka patienter som för tillfället vårdas.

Personal

Antal årsarbetare 21,8 inklusive chef (varav 5 på deltid). Sjukfrånvaron har minskat med 1% till 3,3.

Ekonomi

	Årsbudget	Utfall period	Prognos
Personal	12 342	8 413	13 184
Verksamhet	2 958	2 074	3 115
Internhyror	0	0	0
Summa kostnader	15 300	10 487	16 299
Intäkter	-400	-278	-425
Netto	14 900	10 209	15 874

Kostnaden för personal ligger över budget. Kostnaderna för verksamhet, vi överskrider budget. Totalt ligger HSE över budget med ca 1000,0 för perioden.

Måluppfyllelse inkl. nyckeltal

God hygienisk standard

Vi har inte hunnit med att genomföra hygienkontroller enligt internkontrollplan och därför inte kunnat mäta målen.

Attraktiv arbetsgivare

Sjukfrånvaron har minskat.

Framtiden

Vi ser i samhället allt mer tydliga tecken på att hälso- & sjukvård förflyttas från regionens slutenvård till kommunens hemsjukvård och särskilda boenden vilket medför att vi behöver behålla den bemanning vi har idag och eventuellt utöka den både vad gäller sjuksköterskor och sjukgymnast. För att personalen ska må bra, orka och vilja arbeta kvar måste fokus ligga på en god arbetsmiljö.

Viktoria Norberg
Chef HSE

Sn § 47

Dnr 00201/2018

730

Riktlinjer för handläggning
av avgifter inom omsorgen
om äldre och
funktionshindrade

Förslag till riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade har upprättats.

Socialnämndens beslut

1. Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade antas.

Beslutet skickas till:
. Berörda

Justerandes sign

Beslutsunderlag
SnB 2018-091-7
Förslag till riktlinjer

Utdragsbestyrkande

Arvidsjaur kommun / Árviesjávrien kommuvdna

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställd/upprättad	Beslutsinstans
Styrande dokument	Riktlinjer	2018-10-01	Socialnämnden
Dokumentansvarig	Giltig till		
Socialnämnden			
Dokumentinformation	Dnr 00201/2018		

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Innehållsförteckning

Syfte	- 6 -
Avgiftshandläggning.....	- 6 -
Lagstiftning	- 6 -
Allmänt om avgiftshandläggning	- 7 -
Behandling av uppgifter	- 8 -
Myndighetsutövning	- 8 -
Myndigheternas serviceskyldighet	- 9 -
Fullmakt.....	- 9 -
Huvudprinciper i avgiftssystemet	- 9 -
Högekostnadsskydd för avgifter – tak för högsta avgiftsnivå	- 9 -
Högekostnadsskydd för avgift i särskilt boende – tak för högsta avgiftsnivå	- 10 -
Avgiftsutrymme	- 10 -
Avgifter.....	- 10 -
Beslut om taxor och avgifter	- 10 -
Avgifter inom högekostnadsskyddet/maxtaxan.....	- 11 -
Avgifter utanför högekostnadsskyddet/maxtaxan	- 11 -
Avgiftsberäkning.....	- 11 -
Avgiftsunderlag.....	- 12 -
Inhämtning av inkomstuppgifter	- 13 -
Inkomster som är avgiftsgrundande	- 13 -
Inkomst av tjänst.....	- 13 -
Inkomst av näringsverksamhet.....	- 13 -
Skatteavdrag på inkomst av tjänst och näringsverksamhet.....	- 14 -
Inkomst av kapital	- 15 -
Skatteavdrag på inkomst av kapital	- 15 -
Skattefria ersättningar som medräknas	- 15 -
Inkomster som inte är avgiftsgrundande	- 15 -
Beräkning av inkomst vid utmätning och skuldsanering.....	- 16 -
Bostadstillägg/-bidrag	- 16 -

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Inkomstuppgifter lämnas inte	- 16 -
Avgiftsberäkning för olika hushållstyper	- 16 -
Ensamboende	- 16 -
Makar och registrerade partner	- 17 -
Sammanboende	- 17 -
Övrigt angående avgiftsberäkning för ensamboende.....	- 17 -
Övrigt angående avgiftsberäkning för makar och registrerade partner	- 17 -
Övrigt angående avgiftsberäkning för sammanboende.....	- 17 -
Förbehållsbelopp	- 17 -
Minimibelopp	- 18 -
Minimibelopp för äldre	- 19 -
Minimibelopp för yngre personer med funktionsnedsättning.....	- 19 -
Kostnadsposter i minimibeloppet.....	- 19 -
Individuell prövning av minimibeloppet	- 20 -
Höjning av minimibeloppet (individuellt tillägg).....	- 20 -
Sänkning av minimibeloppet (individuellt avdrag)	- 22 -
Boendekostnad	- 22 -
Förbehåll för boendekostnad	- 22 -
Beräkning av boendekostnad	- 23 -
Dubbel boendekostnad	- 24 -
Avgiftsutrymme	- 24 -
Beräkning av avgiftsutrymme.....	- 25 -
Inget eller negativt avgiftsutrymme	- 25 -
Avgiftsbeslut.....	- 26 -
Avgiftsbeslut efter avgiftsberäkning	- 26 -
Avgiftsbeslut utan avgiftsberäkning	- 26 -
Avgiftsbeslut när bostadstillägg/-bidrag inte sökts	- 26 -
Rättelse av felaktiga avgiftsbeslut	- 27 -
Omprövning av avgiftsbeslut.....	- 27 -
Skyldighet att anmäla ändringar.....	- 28 -
Årlig omprövning	- 28 -

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Överklagande	- 28 -
Överklagande av kommunens avgiftssystem	- 28 -
Överklagande av enskilt avgiftsbeslut.....	- 29 -
Avgifter för insatser enligt LSS.....	- 30 -
Rätten att ta ut avgift vid insats enligt LSS.....	- 30 -
Av vem får avgift tas ut?	- 31 -
Förbehåll om tillräckliga medel	- 31 -
Familjehem/bostad med särskild service för barn och unga	- 31 -
Föräldrars underhållsskyldighet.....	- 31 -
Barn och ungdomar under 18 år.....	- 31 -
Ungdomar som fyllt 18 år.....	- 32 -
Bostad med särskild service för vuxna	- 32 -
Avgiftshantering i samband med tillfällig vistelse i kommunen.....	- 32 -
Debitering av avgifter	- 32 -
Fakturering	- 32 -
Retroaktiv rättelse	- 33 -
För låg avgift	- 33 -
För hög avgift.....	- 33 -
Frånvaro	- 33 -
Processbeskrivning avgiftshandläggning	- 34 -
Processkarta avseende avgiftshantering.....	- 34 -
Starta upp avgiftsärende	- 34 -
Beställning av inkomstuppgifter	- 35 -
Komplettering av uppgifter	- 35 -
Registrering av uppgifter	- 35 -
Avgiftsberäkning och kontroll.....	- 36 -
Avgiftsbeslut	- 36 -
Skapa debiteringsunderlag	- 36 -
Utskick av faktura.....	- 37 -
Hänvisningar.....	- 38 -
Lagar, förordningar och föreskrifter	- 38 -

Arvidsjaur kommun / Árviesjávrien kommuvdna

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Socialstyrelsen	- 38 -
JP Socialnet.....	- 38 -
Övrigt.....	- 39 -
Bilaga 1: Socialtjänstlag (2001:453) 8 kap. Avgifter.....	- 40 -
Bilaga 2: Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade LSS 18-21 §§ LSS Avgifter ...	- 42 -

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Syfte

Avgiftshandläggning inom omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning är ett område som påverkas av flera lagar, regler och föreskrifter. Riktlinjerna är ett komplement till dessa med syfte att tydliggöra tillämpningen av gällande lagstiftning och ska leda till enhetlig och likvärdig handläggning samt trygga rättssäkerheten för den enskilde. Det är i första hand ett stöd för avgiftshandläggarna, men också ett instrument för information och intern styrning/kontroll.

Avgiftshandläggning

Lagstiftning

I den nya socialtjänstlagen (2001:453) som trädde i kraft 1 januari 2002, regleras avgifter i kapitel 8¹ för insatser enligt socialtjänstlagen (SoL). De nya lagreglerna har inneburit nya bestämmelser för avgifter². Detta gäller bl.a. beräkning av förbehållsbelopp, avgiftsunderlag och maxtaxa samt rätt för den enskilde att överklaga sitt avgiftsbeslut genom förvaltningsbesvär. De nya bestämmelserna trädde i kraft 1 juli 2002 med undantag för bestämmelserna om beräkning av avgiftsunderlag (8 kap. 4 § SoL) som trädde i kraft 1 januari 2003. 1 juli 2016 trädde nya bestämmelser i kraft som innebar ett höjt tak för den avgift kommunen får ta ut. Avgifterna baseras på prisbasbeloppet som årligen fastställs av regeringen. Med prisbasbelopp avses här prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken (SFB). Prisbasbeloppet ligger till grund för uträkningen av förmåner som t.ex. pension och även för avgifter.

I 8 kap. 5 § SoL regleras den högsta avgift som en kommun får ta ut för insatser, s.k. maxtaxa. Målet med maxtaxan var att:

- Minska de stora olikheterna mellan kommunerna
- Stärka skyddet mot orimligt höga avgifter
- Stärka skyddet mot för lågt förbehållsbelopp
- En mer enhetlig beräkning av avgiftsgrundande inkomst
- Stärka rättssäkerheten

Av lagen framgår att:

- Avgifterna ska vara skäliga
- Avgifterna får inte överstiga kommunens självkostnader³
- Avgifterna får differentieras med hänsyn till den enskildes ekonomiska förhållanden
- Den enskilde ska förbehållas tillräckliga medel för sina normala levnadskostnader (förbehållsbelopp).

---

¹ Se bilaga 1 Socialtjänstlag (2001:453) 8 kap Avgifter.

² SFS 2001:847.

³ Självkostnadsprincipen regleras i 2 kap. 6 § kommunallagen (2017:725). Principen innebär att kommunen inte får ta ut högre avgifter än vad som svarar mot kostnader för de tjänster eller nyttigheter som kommunen tillhandahåller.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

För insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) regleras kommunens möjlighet att ta ut avgifter i 18-21 §§ LSS¹.

Kommunens avgiftssystem och dess tillämpningsregler för avgifter styrs dessutom av flera andra lagar och förordningar, bl.a.:

- Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) - HSL
- Socialförsäkringsbalken (2010:110) – SFB
- Förvaltningslagen (2017:900) - FL
- Kommunallagen (2017:725) - KL
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) - OSL
- Arkivlagen (1990:782) - ArkivL
- Jordabalk (1970:994) - JB
- Inkomstskattelagen (1999:1229) - IL
- Lag om vissa kommunala befogenheter (2009:47) - Befogenhetslagen

I Arvidsjaur kommun beslutas kommunens taxor och avgifter i kommunfullmäktige. Alla avgifter omräknas årligen enligt gällande prisbasbelopp och bestämmelserna i antagna taxan utan att taxan tas upp på nytt för beslut i kommunfullmäktige. Uppgifter om prisbasbelopp, högkostnadsskydd och förbehållsbelopp för årlig omräkning av avgifter tillhandahåller Socialstyrelsen i sina meddelandeblad som utkommer varje år.

Kommunen ska enligt den s.k. likställighetsprincipen i 2 kap. 3 § kommunallagen (KL) behandla alla medborgare i kommunen lika. Beslutade taxor och avgifter samt principerna i avgiftssystemet gäller således lika för alla. De faktiska avgifterna kan dock bli olika beroende på att inkomster, boendekostnader m.m. skiljer sig från individ till individ.

Allmänt om avgiftshandläggning

Handläggning av avgifter inom omsorgen av äldre och personer med funktionsnedsättning ska vara av god kvalitet, vilket förutsätter:

- Professionell och rättssäker bedömning och beslut
- Upplysningar, vägledning och råd till den enskilde
- Tydliga beslut
- Systematisk dokumentation i varje ärende
- Systematisk uppföljning

Avgiftshandläggarens ansvar är att:

- Fortlöpande gå igenom meddelanden från biståndshandläggare om beviljade, omprövade och avslutade insatser eller andra faktorer som påverkar avgifterna
- Inhämta uppgifter om inkomster och utgifter
- Beräkna avgiftsutrymmet och besluta om avgift
- Skicka avgiftsbeslut till den enskilde

---

¹ Se bilaga 2 Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade 18-21 §§ Avgifter.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

- Besluta om omprövning av avgiftsbeslut
- Sammanställa fakturaunderlag och debiteringsfil
- Korrigera eventuella feldebiteringar
- Årligen göra en allmän omprövning av avgiftsbesluten
- Upprätta och uppdatera intern och extern information
- Hålla sig ajour med gällande lagstiftning, regler och föreskrifter inom området

I varje enskilt ärende görs alltid en individuell beräkning och ett avgiftsbeslut fattas där det framgår hur stor avgiften är. Utgångspunkten för avgiftssystemet är att avgifter för vård- och omsorgsinsatser inte får uppgå till så höga kostnader att den enskilde inte har tillräckliga medel för sina personliga behov.

Avgiftshandläggarna sköter den månatliga faktureringen. Fakturorna avser föregående kalendermånad. Till hjälp så har de underlag från verksamheterna och den biståndstid som beviljats för insatserna.

Behandling av uppgifter

Avgiftshandläggning omfattas av socialtjänstlagens dokumentationsskyldighet. Samtliga uppgifter registreras, bearbetas och dokumenteras i verksamhetssystemet Treserva. Uppgifterna är sekretessbelagda och hanteras i enlighet med offentlighets- och sekretesslagen samt EU:s dataskyddsförordning GDPR¹. Uppgifterna arkiveras och gallras i enlighet med gällande lagstiftning.

Myndighetsutövning

Ett avgiftsbeslut enligt 8 kap. 2-9 §§ SoL är ett myndighetsbeslut som fattas på delegation av socialnämnden. Avgiftsbeslut är av samma vikt som andra myndighetsbeslut. Beslut om avgift ska fattas i samtliga ärende som rör insatser enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen som är avgiftsbelagda enligt kommunens avgiftssystem. Avgiftstillämpning gäller även då insatserna utförs av annan vårdgivare på uppdrag av kommunen. Ett avgiftsbeslut består av en individuell ekonomisk utredning med syfte att fastställa den enskildes avgiftsutrymme. Den enskilde ska alltid få ett skriftligt avgiftsbeslut på sin individuella avgift. I beslutet ska tillämpliga lagparagrafer anges.

När den enskilde fått ett biståndsbeslut om en insats enligt socialtjänstlagen som är avgiftsbelagd handläggs och utreds den enskildes avgift med biståndsbeslutet som underlag. Den enskilde informeras om kommunens avgiftssystem genom ett informationsbrev om vad beviljade insatser kostar enligt ordinarie taxa samt en broschyr om avgifterna i hemtjänst eller vård- och omsorgsboende. Den enskilde får även en inkomstförfrågan som är frivillig att besvara där inkomster och boendekostnader efterfrågas. Uppgifter från Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan inhämtas via verksamhetssystemet och behöver därför inte anges.

För att avgiftsberäkning ska kunna ske måste den enskilde svara på inkomstförfrågan. Inkomstförfrågan skickas ut då den enskilde första gången beviljats insatser och sedan en gång årligen. Den enskilde

---

¹ GDPR = General Data Protection Regulation. Den fullständiga benämningen på dataskyddsförordningen är *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning)*.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

---

betalar då avgift utifrån det avgiftsutrymme som fastställs i beräkningen. Avgiften får uppgå högst till högkostnadsskyddet. Avgiftsbeslutet grundas på den enskildes inkomster, boendekostnad samt förbehållsbelopp med hänsyn tagen till eventuella individuella tillägg och/eller avdrag på minimibeloppet (förbehållsbelopp).

Ett avgiftsbeslut skickas ut till den enskilde där det framgår hur avgiften beräknats och hur den enskilde kan överklaga beslutet. Om inkomstuppgifter inte lämnas kan inte individuell beräkning av avgiftsutrymme ske och då fattas ett avgiftsbeslut på avgift enligt ordinarie taxa.

Om den enskilde inte är nöjd med socialnämndens avgiftsbeslut kan detta enligt 16 kap. 3 § SoL överklagas genom förvaltningsbesvär.

Omräkningen av avgiften sker vanligtvis en gång per år pga. förändringar i prisbasbeloppet, inkomstförhållanden och boendekostnader. Om insatserna eller andra faktorer som påverkar avgiftens storlek förändras under året ska ett nytt avgiftsbeslut fattas.

Myndigheternas serviceskyldighet

Socialnämnden ska enligt 6 § förvaltningslagen (FL) se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Socialnämnden ska lämna den enskilde sådan hjälp att den enskilde kan ta tillvara sina intressen. Avgiftshandläggarna ska därmed informera den enskilde om gällande avgiftssystem och tillämpningsföreskrifter. Det kan även innebära att ge upplysningar om hur man gör en ansökan, ge råd om vilka handlingar som behövs och hjälpa till att fylla i blanketter. Hjälpen ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och socialnämndens verksamhet. Hjälpen ska ges utan onödigt dröjsmål.

I serviceskyldigheten ingår också enligt 7 § FL att vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när sådana kan tas. Enligt 8 § FL ska även socialnämnden, inom sitt verksamhetsområde, samverka med andra myndigheter. Det innebär också att i rimlig utsträckning hjälpa den enskilde genom att själv inhämta upplysningar eller yttranden från andra myndigheter.

Fullmakt

I det fall den enskilde saknar förmåga att föra sin egen talan skall fullmakt eller legal företrädare finnas.

Huvudprinciper i avgiftssystemet

Högekostnadsskydd för avgifter – tak för högsta avgiftsnivå

Riksdagen har beslutat om ett högkostnadsskydd, en maxtaxa, för vad olika insatser inom socialtjänst/vård och omsorg ska få kosta den enskilde. Maxtaxan är densamma i hela landet och gäller alla oavsett inkomst.

Avgiften för insatser inom ramen för hemtjänst i ordinarie och särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård enligt 17 kap. 8 § första stycket punkt 1 och 2 hälso- och sjukvårdslagen (HSL) får, enligt 8 kap. 5 § SoL punkt 1, per månad uppgå till högst en tolftedel av 0,5392 prisbasbelopp.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Högekostnadsskyddet ändras, vanligtvis en gång/år, i takt med att prisbasbeloppet ändras.

Högekostnadsskydd för avgift i särskilt boende – tak för högsta avgiftsnivå

För att hyreslagen¹ ska vara tillämplig vid en upplåtelse av bostad i särskilt boende måste det föreligga ett hyresförhållande. Arvidsjaur kommun upplåter bostad i särskilt boende enligt hyreslagen och upprättar skriftliga hyresavtal med den som beviljats särskilt boende.

För bostäder i särskilt boende som *inte* omfattas av hyreslagen, vanligtvis två- eller flerbäddrum, gäller en i socialtjänstlagen fastställd högsta avgift. I sådana bostäder får endast en boendeavgift tas ut, som enligt 8 kap. 5 § SoL punkt 2, per månad får uppgå till högst en tolfedel av 0,5539 prisbasbelopp. Boendeavgiften ska då behandlas som en avgift som därför ska jämkas om avgiftsutrymmet inte räcker till.

Bestämmelserna i hyreslagen är i normalfallet tillämpliga för boende i lägenhet eller eget rum i särskilda boendeformer. Förutsättningen är att den enskilde har ensam dispositionsrätt till ett utrymme och betalar ersättning för upplåtelser av detta utrymme. Upplåtelse av del i rum anses inte normalt sett utgöra ett hyresförhållande i hyreslagens mening².

Avgiftsutrymme

Då den enskilde svarat på inkomstförfrågan kan avgiftsberäkning ske och förbehållsbeloppet samt det individuella avgiftsutrymmet fastställas. Avgiftsutrymmet är, upp till maxtaxan, den summa som kommunen maximalt får ta ut i avgift, dvs. det utrymme den enskilde har att betala i avgift.

Om avgiftsutrymmet är 0 kr eller mindre tas ingen avgift ut.

Så här räknas avgiftsutrymmet ut:

+	Nettoinkomst per månad
+	Bostadstillägg/-bidrag
-	Boendekostnad/hyra per månad
-	<u>Förbehållsbelopp per månad</u>
=	Avgiftsutrymme i kronor/månad

Avgifter

Beslut om taxor och avgifter

Beslut om taxor och avgifter fattas av kommunfullmäktige. Beslut som kommunfullmäktige fattar kan överklagas genom kommunalbesvär enligt 13 kap. kommunallagen som är en laglighetsprövning av kommunala beslut.

---

¹ Med hyreslagen avses bestämmelserna i 12 kap. jordabalken (1970:994). Detta kapitel kallas ofta "hyreslagen" eftersom kapitlet är bildat genom att man helt enkelt fört in en äldre hyreslag som ett särskilt kapitel i jordabalken.

² Prop. 2000/01:149 s. 25.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Alla avgifter omräknas årligen enligt gällande prisbasbelopp och bestämmelserna i antagna taxan utan att taxan tas upp på nytt för beslut i kommunfullmäktige. Uppgifter om prisbasbelopp, högstkostnadsskydd och förbehållsbelopp som behövs för den årliga omräkningen av avgifter tillhandahålls av Socialstyrelsen via årliga meddelandeblad.

Individuella avgiftsbeslut fattas av avgiftshandläggare på delegation av socialnämnden. Avgiftsbeslut kan enligt 16 kap. 3 § SoL överklagas genom förvaltningsbesvär.

Avgifter inom högstkostnadsskyddet/maxtaxan

Högstkostnadsskyddet gäller för insatser i ordinärt boende, korttidsplats och särskilt boende. Avgiften för insatser inom ramen för hemtjänst i ordinärt och särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård får uppgå till högst en tolfedel av 0,5392 prisbasbelopp.

Avgiften för hemtjänst i ordinärt boende tas ut beroende på omfattning. Hemtjänsttaxan är uppdelad i fem nivåer. Nivån fastställs individuellt genom biståndsbedömning enligt socialtjänstlagen utifrån beräknade tider för beviljade insatser. Avgiften för de olika nivåerna beräknas procentuellt utifrån maxtaxan. Vissa avgifter, som t.ex. trygghetslarm, har ett fast pris.

Avgiften för hemtjänst i särskilt boende uppgår till högsta nivån i hemtjänsttaxan.

Avgifter utanför högstkostnadsskyddet/maxtaxan

Kostnader för mat, hyra samt el är inte att betrakta som avgift enligt socialtjänstlagen utan kostnader som är en del av förbehållsbeloppet. Kommunen är visserligen enligt socialtjänstlagen skyldig att via hemtjänst vid behov bistå den enskilde med matdistribution, dagligvaruinköp samt tillredning av måltider. Men enskildas utgifter för kost omfattas inte av högstkostnadsskyddet.

Avgiftsberäkning

För att genom individuell avgiftsberäkning kunna fastställa avgift krävs att kommunen har tillgång till nödvändiga inkomstuppgifter. Den enskilde lämnar uppgifterna genom att besvara inkomstförfrågan som skickas ut då den enskilde först beviljats insatser enligt socialtjänstlagen och sedan en gång årligen. Om den enskilde inte besvarar inkomstförfrågan kan inte avgiftsberäkning göras. Den enskilde får då betala avgift enligt ordinarie taxa.

När den enskilde är ny har denne fyra veckor på sig att besvara inkomstförfrågan. Har inte uppgifterna inkommit inom fyra veckor debiteras avgift enligt ordinarie taxa. Inkommer uppgifterna inom fyra veckor och en debitering hunnit ske enligt ordinarie taxa som överstiger den enskildes avgiftsutrymme ska rättning göras på kommande faktura.

Den enskilde kan frivilligt avstå från att lämna inkomstuppgifter för avgiftsberäkning och därigenom acceptera att betala avgift enligt ordinarie taxa. Det anges då i inkomstförfrågan.

Kommunen ska ändra en avgift och göra en ny avgiftsberäkning om något förhållande som påverkar avgiftens storlek har ändrats. I 8 kap. 9 § andra stycket SoL regleras frågan från vilken tidpunkt en ändrad avgift ska gälla. Huvudregeln är att en ändring av avgiften ska ske månaden efter den månad då

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

---

förhållande som påverkar avgiften har ändrats. Om ändringen hänför sig till hela månaden ska dock ändringen gälla från och med den månaden. Om fler insatser har beviljats som ger högre omsorgsnivå i hemtjänsttaxan gäller avgiften för den högre omsorgsnivån månaden efter förändringen skett. Om insatser avslutas under en månad och därmed ger lägre omsorgsnivå gäller ändringen från och med den månad förändringen skett. Det innebär att om någon har två eller flera olika omsorgsnivåer under en och samma månad så debiteras den lägsta.

Ny avgiftsberäkning kan också bli aktuellt exempelvis om inkomsterna ändras, boendekostnaden ändras, vid ändrat bostadstillägg/-bidrag eller pensionsstatus, om familjesituationen ändras genom t.ex. att den ena maken avlider eller flyttar till särskilt boende, om äktenskap eller partnerskap ingås eller upplöses, vid behov av högre eller lägre förbehållsbelopp. Den enskilde är skyldig att själv informera om ändrade förhållanden som sker under året och som kan påverka beräkningen av avgiften. Avgifterna kan även ändras generellt till följd av ett beslut i kommunfullmäktige om nya avgifter, ändrade avgiftsnivåer eller ändrade grunder för avgifterna. Sådana förändringar medför alltid en ny avgiftsberäkning och att ett nytt avgiftsbeslut skickas ut till den enskilde.

Kommunen räknar om avgifterna generellt efter årsskiftet i samband med att förändringar av prisbasbeloppet träder i kraft, vilket påverkar pensioner, förbehållsbelopp och högkostnadsskydd. Då görs också en ny inkomstförfrågan för ny avgiftsberäkning.

Avgiftsunderlag

För att fastställa nettoinkomst ska en inkomstberäkning göras. Inkomstberäkningen bygger enligt 8 kap. 4 § SoL på tillämpning av socialförsäkringsbalkens inkomstberäkning för bostadstillägg/-bidrag, vilken i sin tur hänvisar till skatterättsliga bestämmelser om skattepliktig inkomst enligt inkomstskattelagen. Reglerna i lagen om bostadstillägg/-bidrag innehåller dock flera avvikelser från inkomstskattelagen. På samma sätt skiljer sig även beräkningen av bidragsgrundande inkomst enligt socialförsäkringsbalken (SFB) till vissa delar från inkomstberäkning enligt socialtjänstlagen. Exempelvis ska enligt socialtjänstlagen den enskildes förmögenhet inte påverka avgiften. Förmögenhet betraktas däremot vid beräkning av bostadstillägg/-bidrag enligt SFB.

Med avgiftsunderlag avses enligt 8 kap. 4 § SoL den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad. Inkomsten ska beräknas med tillämpning av 102 kap. 29 § punkt 1, 2, 4 och 5 SFB.

Vid inkomstberäkningen utgår man från de tre inkomstlagen *inkomst av tjänst*, *inkomst av näringsverksamhet* och *inkomst av kapital*. Den avgiftsgrundande inkomsten ska utgöras av nettoinkomst, dvs bruttoinkomst minus skatter (kommunal och statlig inkomstskatt och skatt på inkomst av kapital). Även vissa skattefria inkomster räknas som inkomst och ska tas med i avgiftsunderlaget. Allmänna avdrag i deklARATIONEN påverkar inte avgiftsberäkningen. Privaträttsliga underhållsavtal påverkar inte heller avgiften.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Inhämtning av inkomstuppgifter

Inkomstuppgifter från Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan hämtas månadsvis, samt vid behov, via verksamhetssystemet. Andra inkomster, t.ex. tjänstepension (KPA, SPV, Alecta, AMF m.fl.), lön, utlandspension och ränteinkomster, måste den enskilde själv lämna in genom att besvara inkomstförfrågan.

Inkomstuppgifter för avgiftsberäkning kan när som helst lämnas in till kommunen. Den enskilde får då ett avgiftsbeslut utifrån sitt avgiftsutrymme. Avgiftsbeslutet gäller från och med den månad inkomstuppgifterna lämnats in.

Den enskilde är skyldig att lämna nya uppgifter vid förändrade inkomster och/eller boendekostnader.

Efter årsskiftet i samband med förändring av prisbasbelopp som påverkar pensioner, förbehållsbelopp och högkostnadsskydd skickas alltid en ny inkomstförfrågan ut.

Inkomster som är avgiftsgrundande

Som inkomster räknas inkomster av tjänst, näringsverksamhet och kapital, dvs. skattepliktiga inkomster. Inkomsten beräknas före skatt. Även vissa skattefria inkomster räknas som inkomst och ska tas med i avgiftsunderlaget.

Inkomst av tjänst

Som inkomst av tjänst räknas:

- Lön och naturaförmåner (kostförmån, bilförmån, bostadsförmån) i anställning
- Utbetalningar från privata pensionsförsäkringar
- Sjukersättning och aktivitetsersättning
- Sjukpenning, rehabiliteringspenning och sjuklön
- Föräldrapenning
- Vårdnadsbidrag från kommunen
- Arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd
- Skattepliktig del av vårdbidrag
- Ersättningar från avtalsgruppsjukförsäkringar (AGS)
- Livränta och liknande periodiska inkomster (arbetskadelivränta och skattepliktig del av yrkesskadelivränta)
- Pension (garantipension, tillägspension, premiepension, efterlevandepension, tjänstepension, ersättningar från privata pensionsförsäkringar m.fl.)
- Periodiskt understöd från före detta make eller maka

Inkomst av näringsverksamhet

Inkomst av näringsverksamhet ska beräknas enligt inkomstskattelagen. Som inkomst av näringsverksamhet räknas inkomst från enskild firma, enkelt bolag eller handelsbolag. Det är dock endast *uppskattat överskott* som ska ingå i den avgiftsgrundande inkomsten. Beräkningen avser framtida inkomster av näringsverksamhet som den enskilde kan antas få under det närmaste året, fördelade med lika belopp per månad. Vid en uppskattning av framtida inkomster tas uppgifter från tidigare års inkomstdeklaration som grund för beräkning av den avgiftsgrundande inkomsten.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Näringsverksamhet är en verksamhet som bedrivs självständigt, varaktigt och i vinstsyfte. Vid näringsverksamhet i form av enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag är den person som bedriver verksamheten skattskyldig för inkomst av näringsverksamhet. Som inkomst av näringsverksamhet räknas alla ersättningar som har anknytning till verksamheten, t.ex. vid försäljning av varor, tjänster och inventarier. Det kan även vara avkastning på tillgångar. Förutom ersättning i form av pengar, räknas även ersättning i form av varor, tjänster eller annat.

Till näringsverksamhet räknas även innehav av näringsfastighet och bostadsrätt som inte är privatbostad samt innehav och avyttring av rätt att avverka skog.

Som inkomst av näringsverksamhet räknas t.ex.:

- Lön och arvode för delägare i enkelt bolag, handelsbolag och kommanditbolag
- Privata uttag från verksamheten i form av varor och tjänster
- Bilförmån och bostadsförmån
- Näringsbidrag (i vissa fall)
- Försäkringsersättning om det är en kompensation för utebliven intäkt
- Sjukpenning som grundas på inkomst av näringsverksamhet
- Hyror, hyrestillägg och bostadsförmån för näringsfastighet

Skatteavdrag på inkomst av tjänst och näringsverksamhet

Samtliga inkomster av tjänst och näringsverksamhet läggs samman och skatt dras enligt skattetabell 34 för Arvidsjaur kommun. Aktuell skattetabell inläses i verksamhetssystemet årligen efter varje årsskifte. Vilken skattekolumn i skattetabell 34 som är aktuell för en enskild inkomst avgörs dels av om inkomsten är pensionsgrundande, dels av om den ger rätt till jobbskatteavdrag (detta görs automatiskt i verksamhetssystemet utifrån i vilket fält den enskilde inkomsten är registrerad).

För inkomst av tjänst eller näringsverksamhet dras skatt enligt kolumn 1 i skattetabell 34 (avser löner, arvoden och liknande ersättningar till personer födda 1953 eller senare, allmän pensionsavgift ska betalas och inkomster ger rätt till jobbskatteavdrag).

För aktivitets- och sjukersättning samt andra skattepliktiga inkomster, som inte är löner m.m., dras skatt enligt kolumn 5 (avser pensionsgrundande ersättningar såsom skattepliktig del av vårdbidrag, ersättning från a-kassa och egen arbetsskadelivränta till personer födda 1938 eller senare). Allmän pensionsavgift ska betalas på inkomsten men inkomsten ger *inte* rätt till jobbskatteavdrag.

För pensioner (garantipension, omställningspension, änkepension, tilläggspension, premiepension, SPP m.m.) och livränta dras skatt enligt kolumn 6 (avser inkomster, t.ex. pensioner, till personer som är födda 1953 eller senare, som *inte* är pensionsgrundande och som *inte* ger rätt till jobbskatteavdrag).

Vissa födelseår som anges i kolumnindelningen ändras årligen. Födelseåren som anges ovan avser Kolumnindelningen för 2018 års skattetabell.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Inkomst av kapital

Som inkomst av kapital räknas:

- Ränteinkomster (bankmedel, obligationer och andra fordringar)
- Utdelning (på aktier och andelar)
- Kapitalvinster vid försäljning av tillgångar (fastighet, bostadsrätt, aktier, andelar i aktiefonder eller blandfonder och lös egendom)
- Ersättning vid uthyrning av privatbostad

Alla typer av utdelningar, räntor och vinster som är skattepliktiga utgör inkomst av kapital. De skattepliktiga kapitalinkomster som ska ligga till grund för avgiftsberäkningen ska baseras på den faktiska inkomsten per den 31 december föregående år. Det framgår av den enskildes deklaration vad som är kapitalinkomster.

Ett eventuellt underskott av kapital minskar inte avgiftsunderlagets storlek, utan ska behandlas som att kapitalinkomst saknas.

Förmögenhet påverkar *inte* avgiftsunderlagets storlek.

Skatteavdrag på inkomst av kapital

Från summan dras 30 % skatt och nettosumman fördelas med lika belopp per månad (detta görs automatiskt i verksamhetssystemet).

Skattefria ersättningar som medräknas

Vissa skattefria ersättningar räknas också som inkomst och tas med i avgiftsunderlaget. Det gäller:

- Pensioner, livräntor och arbetsinkomster från länder utanför EU som undantas från skatteplikt i Sverige
- Rekryteringsbidrag, etableringsersättning
- Studiemedel i form av studiebidrag (inte lånedel och inte heller bidragstillägg för barn), utom den del som avser tilläggsbidrag
- Den del av skattefria stipendier som överstiger 3 000 kronor per månad
- Ersättning från avtalsgruppsjukförsäkringar (AGS) för sjukfall som inträffat före 1991

Även särskilt bostadstillägg enligt 102 kap. 26 § SFB och bostadsbidrag enligt 96-98 kap. SFB ska räknas som inkomst i avgiftsunderlaget. I de fall den enskilde har ansökt men ännu inte fått beslut om bostadstillägg/-bidrag kan detta inte medräknas i avgiftsunderlaget.

Inkomster som inte är avgiftsgrundande

Skattefria ersättningar som inte tas med vid inkomstberäkningen och avgiftsunderlaget är

- Barnbidrag
- Barns inkomster eller barns avkastning på förmögenhet
- Bistånd i form av försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen
- Introduktionsersättning för flyktingar
- Handikappersättning
- Assistansersättning
- Vårdbidrag (skattefria del) som utgör ersättning för merutgifter

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

- Underhållsstöd och underhållsbidrag
- Ersättningar som betalas ut från kapitalförsäkringar

Beräkning av inkomst vid utmätning och skuldsanering

Vid utmätning eller skuldsanering ser Kronofogdemyndigheten till att den enskilde förbehålls utrymme att kunna betala sin avgift för hemtjänst eller andra insatser till kommunen. Den enskildes beräknade inkomst *före* utmätning av lön eller skuldsanering hos Kronofogdemyndigheten ska följaktligen ligga till grund för avgiftsberäkningen.

Bostadstillägg/-bidrag

Den enskilde förutsätts söka de bidrag som denne kan ha rätt till, t.ex. bostadstillägg/-bidrag, eftersom detta har stor betydelse för den slutliga avgiften. I inkomstförfrågan får den enskilde ange om ansökan om bostadstillägg/-bidrag gjorts eller inte, om ansökan i så fall beviljades eller avlogs, eller om ansökan skall göras inom kort.

Om den enskilde efter avgiftsberäkning saknar avgiftsutrymme till att betala hela avgiften och därmed får en reducerad avgift, uppmanas denne att söka bostadstillägg/-bidrag om det inte redan har gjorts. Detta skrivs in i avgiftsbeslutet som skickas till den enskilde.

Kontroll sker hos Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan om ansökan om bostadstillägg/-bidrag har gjorts. Om den enskilde inte ansökt om bostadstillägg/-bidrag två månader efter uppmaning får den enskilde i stället betala avgift enligt ordinarie taxa. Avgiftsbeslut enligt ordinarie taxa skickas då till den enskilde.

Om den enskilde beviljas bostadstillägg/-bidrag får kommunen kännedom om det då inkomstuppgifter hämtas hos Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan. Bostadstillägget/-bidraget räknas då med i avgiftsunderlaget. Om den enskilde får avslag på sin ansökan om bostadstillägg/-bidrag noterar avgiftshandläggare det i verksamhetssystemet. Då görs avgiftsberäkning och den enskilde får en reducerad avgift om avgiftsutrymme saknas.

Mer information om bostadsbidrag finns på www.forsakringskassan.se och om bostadstillägg på www.pensionsmyndigheten.se

Inkomstuppgifter lämnas inte

Om den enskilde inte besvarar inkomstförfrågan eller anger i inkomstförfrågan att denne inte vill lämna inkomster och därigenom accepterar att betala enligt ordinarie taxa, sker ingen avgiftsberäkning. Den enskilde får då ett avgiftsbeslut om avgift enligt ordinarie taxa.

Avgiftsberäkning för olika hushållstyper

Ensamboende

Samtliga inkomster, tillgångar och utgifter enligt ovan ligger till grund för avgiftsberäkning.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Makar och registrerade partner

Makars¹ inkomster ska slås samman och delas på två. Om makarna är sammanboende delas boendekostnaden mellan makarna.

Om makarna inte är sammanboende beräknas boendekostnaderna var för sig. Inkomsterna ska slås samman och delas på två. Om det är förmånligare för den enskilde räknas endast den egna inkomsten.

Sammanboende

För sammanboende beräknas inkomsterna var för sig, då det inte finns någon lagstadgad underhållsskyldighet dem emellan, men boendekostnaden delas.

Övrigt angående avgiftsberäkning för ensamboende

För ensamboende ska minimibeloppet enligt 8 kap. 7 § punkt 1 SoL för ensamstående användas.

Övrigt angående avgiftsberäkning för makar och registrerade partner

Huvudregeln är att makars inkomster läggs samman och fördelas med lika belopp för var och en av makarna. Det finns dock ett undantag från denna regel i avgiftssystemet som gäller när makarna inte är sammanboende. I dessa fall ska inkomsten beräknas på det sätt som är mest förmånligt för den enskilde. Verksamhetssystemet väljer automatiskt det förmånligaste för den enskilde. Det framgår av 8 kap. 4 § andra stycket SoL att kommunen kan beräkna inkomsten på ett sätt som är mer fördelaktigt för den enskilde under förutsättning att det sker i enlighet med likställighetsprincipen i 2 kap. 3 § kommunallagen².

För den med lägst inkomst blir det mest förmånligt att beräkna avgiften på enbart dennes inkomst. För den med högst inkomst blir det istället mest förmånligt att inkomsten läggs samman med make/makas inkomst och delas med två.

Så länge makarna är sammanboende ska minimibeloppet enligt 8 kap. 7 § punkt 2 SoL för sammanboende makar och sambor användas. Om makarna bor på olika håll och därmed inte är sammanboende ska istället minimibeloppet för ensamstående användas. Makar som bor var och en för sig i separata hushåll kan ansöka om pension och bostadstillägg som för ensamstående.

Övrigt angående avgiftsberäkning för sammanboende

Sambors inkomster räknas alltid var för sig.

För sambor ska minimibelopp enligt 8 kap. 7 § punkt 2 SoL för sammanlevande makar och sambor användas.

Förbehållsbelopp

Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde ska förbehållas av sina egna medel innan individuell avgift fastställs. Den enskildes förbehållsbelopp består enligt 8 kap. 7 § SoL av ett

---

¹ Med makar avses, genomgående i hela dokumentet, även registrerade partners.

² JP Socialnet.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

---

minimibelopp och dennes boendekostnad. Kommunen ska bestämma den enskildes förbehållsbelopp genom att beräkna den enskildes levnadskostnader, utom boendekostnaden, med ledning av det lagstadgade minimibeloppet. Boendekostnaden ska beräknas för sig och läggas till minimibeloppet.

Förbehållsbeloppet = minimibeloppet + den faktiska boendekostnaden

Syftet med förbehållsbelopp är att skydda äldre och personer med funktionsnedsättning från alltför höga avgifter och att dessa grupper ska få behålla en lägsta nivå av egna medel, som ska räcka till nödvändiga och normala levnadskostnader. Observera att förbehållsbelopp kan bli högre eller lägre än det lagstadgade minimibeloppet på grund av olika särregler i lagstiftningen.

Reglerna om förbehållsbelopp syftar inte till att införa ett enhetligt förbehållsbelopp för alla, utan att garantera den enskilde en viss miniminivå på förbehållsbeloppet. Det finns inte något hinder för en kommun att fastställa ett högre belopp än det lagstadgade minimibeloppet, under förutsättning att det sker inom ramen för likställighetsprincipen i 2 kap. 3 § kommunlagen.

Det är viktigt att kommunernas avgiftssystem är utformade så att den enskilde kan få information om dels vilka poster som ska finansieras via förbehållsbeloppet, dels vad som ingår i den avgift denne betalar för hemtjänst i ordinärt eller särskilt boende. Den enskilde måste också ha möjlighet att bedöma om nivån på förbehållsbeloppet är rätt med hänsyn till dessa förutsättningar.

När avgifterna fastställs skall kommunen enligt 8 kap. 6 § SoL dessutom försäkra sig om att den enskildes make/maka eller sambo inte drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation. Även när den ena maken flyttar till ett särskilt boende ska det vara möjligt för den andra att bo kvar i den gemensamma bostaden med rimliga privatekonomiska villkor.

Tvåpersonshushåll har alltid två förbehållsbelopp.

Minimibelopp

Minimibeloppets nivå bestäms utifrån prisbasbeloppet som årligen fastställs av regeringen.

Minimibeloppet ska enligt 8 kap. 7 § SoL, om inte annat följer av 8 kap. 8 § SoL, alltid utgöra, per månad, lägst en tolfedel av

- 1,3546 prisbasbelopp för ensamstående eller
- 1,1446 prisbasbelopp för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Minimibeloppet är ett lagstadgat lägsta belopp som den enskilde har rätt till för personligt bruk. Minimibeloppet är baserat på Konsumentverkets referensvärden för skäliga levnadskostnader för innevarande år. De skäliga levnadskostnaderna omfattar de varor och tjänster som hushållen vanligen behöver för att klara vardagens behov. På Konsumentverkets hemsida finns mer information om beräkningarna och de olika utgiftsposterna, läs mer här www.konsumentverket.se/aktuella-konsumentproblem/privatekonomi/kostnadsberakningar

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Om makar lever i skilda hushåll, t.ex. när den ena maken har flyttat till särskilt boende, ska de betraktas som ensamstående¹.

Minimibeloppet kan höjas eller sänkas under vissa omständigheter. Då görs en individuell prövning av förbehållsbeloppet.

Minimibelopp för äldre

Vid beräkning av avgift för person som är 65 år och äldre tillämpas det i 8 kap. 7 § SoL lagstadgade lägsta minimibeloppen.

Minimibelopp för yngre personer med funktionsnedsättning

Yngre personer med funktionsnedsättning har i vissa fall särskilda kostnader för bosättning och familjebildning. Enligt förarbetena till socialtjänstlagens avgiftsbestämmelser bör levnadskostnader för yngre person med funktionsnedsättning, efter en individuell prövning, beräknas till en nivå som överstiger minimibeloppet med upp till 10 %². För personer yngre än 65 år är därmed minimibeloppet 10 % högre.

Kostnadsposter i minimibeloppet

Minimibeloppet är ett lagstadgat lägsta belopp som den enskilde har rätt till för personligt bruk. I 8 kap. 7 § tredje stycket SoL räknas de kostnadsposter upp som minimibeloppet är beräknade att täcka. Posterna är av generell karaktär. Uttrycket normalkostnader används för att markera att det är fråga om schabloniserade kostnader, som i huvudsak grundar sig på Konsumentverkets beräkning för hushållsbudget. Det är Konsumentverkets referensvärden för levnadskostnader för innevarande år.

I det lagstadgade minimibeloppet ingår normala levnadskostnader enligt följande:

- Livsmedel, alla måltider
- Kläder och skor
- Fritid
- Hygien
- Dagstidning, telefon, TV-avgift
- Hemförsäkring
- Öppen hälso- och sjukvård
- Tandvård
- Hushållsel
- Förbrukningsvaror
- Resor
- Möbler och husgeråd
- Läkemedel

När det gäller livsmedel är denna post inte beräknad att täcka kostnaden för måltider som den enskilde köper via hemtjänsten i ordinärt eller särskilt boende. Posterna dagstidning, telefon och TV-avgift avser

---

¹ Prop. 2000/01:149 s. 58.

² Prop. 2000/01:149 s. 41.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

---

att täcka kostnader för en prenumeration på en daglig tidning, abonnemangs- och samtalsavgifter för telefon samt avgift för TV-innehav. Posten tandvård av beräknad att täcka kostnaden för en årlig tandundersökning samt mindre omfattande behandlingsåtgärder. Med resor avses kostnader för lokala resor med kollektivtrafik, inklusive färdtjänst och sjukresor.¹

Några merkostnader på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning ingår inte i Konsumentverkets referensvärden för levnadskostnader.

Individuell prövning av minimibeloppet

Minimibeloppet kan enligt 8 kap. 8 § SoL höjas eller sänkas under vissa omständigheter. I det fall den enskilde har varaktiga merkostnader som inte ryms inom minimibeloppet skall kommunen ta hänsyn till detta i en individuell prövning av schablonbeloppet, dvs. höja minimibeloppet. I det fall den enskilde har poster som t.ex. ingår i boendet så kan minimibeloppet sänkas motsvarande.

Höjning av minimibeloppet (individuell tillägg)

Det kan finnas särskilda omständigheter när den enskilde har fördrade levnadskostnader inom ramen för de poster som det lagstadgade minimibeloppet ska täcka. Det kan också förekomma att den enskilde därutöver, av olika skäl, har andra levnadskostnader än dessa. Enligt 8 kap. 8 § första stycket SoL ska en kommun höja minimibeloppet i skälig omfattning under förutsättning att:

- Kostnaden är av den karaktären att de bör tillgodoses inom ramen för minimibeloppet.
- Kostnaden har en varaktig karaktär.
- Kostnaden avser ett inte oväsentligt belopp.

När den enskilde besvarar inkomstförfrågan kan denne lämna uppgifter och ansöka om sådana andra fördrade levnadskostnader. Kostnaderna ska kunna styrkas genom kvitton, intyg eller andra handlingar. Kammarrätten i Stockholm har i en dom den 30 juni 2011, mål nr 3186-11, framhållit kommunens utredningsskyldighet i sammanhanget. Nämner den enskilde att denne pga. exempelvis hälsoskäl har ökade kostnader inträder utredningsskyldigheten². Uppgifterna om de individuella behoven måste dock den enskilde själv bidra med³.

Utgångspunkten bör vara att kostnaden i vart fall uppgår till ett par hundra kronor per månad. Med en kostnad av varaktig karaktär förstås en kostnad som är regelbundet återkommande under i vart fall större delen av året. Däremot behöver den inte återkomma årsvis⁴. Tillfälliga merkostnader eller regelbundet återkommande kostnader av mindre storlek ska alltså inte berättiga den enskilde till ett högre minimibelopp.

Som exempel på fördrade levnadskostnader kan nämnas:

---

¹ JP Socialnet

² JP Socialnet.

³ Prop. 2000/01:149 s. 60.

⁴ Prop. 2000/01:149 s. 59.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

- Fördyrad kost, exempelvis pga. att maten tillhandahålls via hemtjänst i ordinärt eller särskilt boende eller i dagverksamhet eller pga. att brukaren är yngre och därför av det skälet normalt har en högre kostnad för sin matkonsumtion.
- Äldre och funktionsnedsatta personers familje- och arbetssituation, t.ex. underhållskostnader för minderåriga barn, arbetsresor samt andra kostnader som behövs för en familjs underhåll.
- Fördyrade kostnader för resor, t.ex. arbets- och sjukresor.
- Kostnader till följd av funktionsnedsättning, bl.a. för rehabilitering/habilitering inklusive resor (om detta inte täcks av handikappersättning).
- Yngre funktionsnedsatta personers rätt till fritidsaktiviteter som är naturliga för yngre personer.
- Yngre funktionsnedsatta personers behov av medel för bosättning, familjebildning etc.
- Kostnader för god man eller förvaltare.¹

Kommunen bör också beakta kostnader som följer av andra aktiviteter eller ändamål som den enskilde av olika anledningar inte kan eller bör avstå ifrån².

Hänsyn tas inte till lånekostnader och räntor (annat än vid beräkning av boendekostnader).

Om den enskilde genom bidrag eller annan förmån redan har kompenserats för en viss merkostnad, exempelvis genom handikappersättning, har den enskilde inte behov av en höjning av miniminivån. Kommunen är då inte skyldig att höja den i 8 kap. 7 § andra stycket SoL angivna nivån på minimibeloppet³.

Vad gäller fördyrad kost pga. specialkost har Konsumentverket även kostnadsberäkningar för fettreducerad kost, glutenfri kost och mjölkproteinfri kost på sin hemsida.

I de fall avgiftshandläggaren har tillgång till de uppgifter som bör ligga till grund för individuellt tillägg (t.ex. vid fördyrad kost som tillhandahålls via hemtjänsten i ordinärt boende), ges ett individuellt tillägg till minimibeloppet vid avgiftsberäkningen utan att den enskilde själv har inkommit med dessa uppgifter.

Individuellt tillägg för mat som tillhandahålls i särskilt boende ges automatiskt i verksamhetssystemet för de personer som bor i särskilt boende.

I de fall den enskilde betalar arvode för god man eller förvaltare ges ett individuellt tillägg till minimibeloppet. Det är inte alltid givet att den enskilde som har en god man eller förvaltare har en kostnad för det. Kostnaden för att ha god man eller förvaltare kan också variera. Kostnaden beror på hur mycket hjälp den enskilde får och vilka av delarna bevaka rätt, förvalta egendom och sörja för person som ingår. Det är enligt 12 kap. 16 § föräldrabalken (1949:381) överförmyndaren som bestämmer i vilken mån arvode och ersättning ska betalas av den enskilde förutsatt att den enskildes inkomst överstiger 2,65 prisbasbelopp eller att den enskilde har tillgångar som överstiger 2 prisbasbelopp. Arvodet debiteras i efterhand, året efter att den gode mannen eller förvaltaren utfört sitt uppdrag, och

---

¹ JP Socialnet.

² JP Socialnet.

³ Prop. 2000/01:149 s. 59.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

---

kan även inkludera kostnadsersättning och sociala avgifter. I de fall den enskilde inte betalar något arvode ges inget individuellt tillägg till minimibeloppet när förbehållsbeloppet fastställs. Den enskilde får uppge om denne har kostnad för god man eller förvaltare i inkomstförfrågan.

Höjning av minimibeloppet beviljas för högst ett år, varefter omprövning ska ske. Detta görs i samband med den årliga omräkningen av avgiften. Omprövningen kan även ske under löpande kalenderår om förhållande som påverkar avgiften förändras.

Sänkning av minimibeloppet (individuellt avdrag)

Minimibeloppet får enligt 8 kap. 8 § andra stycket SoL i vissa fall fastställas till en lägre nivå. Det inträffar när sådana poster som ska täckas av minimibeloppet ingår i avgiften för hemtjänst eller i avgiften/hyran för särskilt boende eller posten tillhandahålls kostnadsfritt. Bestämmelsen är fakultativ, dvs. kommunen får men måste inte sänka nivån, dock gäller här att kommunen måste beakta likställighetsprincipen i 2 kap. 3 § kommunallagen¹.

För personer i särskilt boende ska en generell minskning av förbehållsbeloppet göras med sådana kostnadsposter som ingår i hyra och avgifter. Till dessa hör följande saker:

- Hushållsel
- Förbrukningsvaror
- Nyttjande av viss utrusning, hjälpmedel, husgeråd etc.

Minskning av förbehållsbelopp för sådana poster görs automatiskt i verksamhetssystemet för de som bor i särskilt boende.

I inkomstförfrågan får den enskilde som bor i ordinärt boende ange om hushållsel ingår i hyran. Minskning av minimibeloppet för hushållsel görs då med samma beräkningsregler som Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan använder, dvs. med en bestämd summa per kvadratmeter boendeyta².

Boendekostnad

Förbehåll för boendekostnad

Boendekostnaden är enligt 8 kap. 7 § SoL, vid sidan om det schabloniserade minimibeloppet, en del av den enskildes förbehållsbelopp. Tanken med att den enskilde också har rätt att förbehålla sig kostnaden för sitt boende är att den enskilde inte ska tvingas flytta från sitt egna hem pga. höga avgifter. Då boendekostnaden har stor betydelse för den enskildes avgift är det viktigt att uppgift om boendekostnaden stämmer. Uppgift om hyra och bostadstillägg/-bidrag fås vid inkomsthämning, som sker månadsvis samt vid behov, från Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan för de som har bostadstillägg och bostadsbidrag. Eftersom inte alla har bostadstillägg/-bidrag får därför den enskilde uppge sin boendekostnad i inkomstförfrågan. Om den enskilde har uppgett en högre boendekostnad än den boendekostnad som kommer från Pensionsmyndigheten/Försäkringskassan så används den

---

¹ JP Socialnet.

² Föreskrifter (PFS 2015:6) om ändring i Pensionsmyndighetens föreskrifter (2014:11) om uppskattning av kostnader för en bostads uppvärmning, hushållsel och övrig drift vid beräkning av bostadskostnad.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

---

enskildes uppgifter eftersom det kan hända att den enskilde inte hunnit meddela förändrad boendekostnad till Pensionsmyndigheten/Försäkringskassan ännu.

Om den enskilde får bostadstillägg, särskilt bostadstillägg eller bostadsbidrag skall detta räknas in i avgiftsunderlaget och inte beaktas vid fastställande av boendekostnad.

Boendekostnaden fördelas lika mellan den enskilde och övriga personer (make/maka, sambo eller andra vuxna personer) som delar bostad¹. Boendekostnad får endast tas upp för bostad som stadigvarande är bebodd av den enskilde.

Beräkning av boendekostnad

Boendekostnaden ska beräknas för sig och läggas till minimibeloppet.

Vid beräkning av den enskildes boendekostnad tillämpas Pensionsmyndighetens regler för bostadstillägg för pensionärer m.fl. Vid beräkning av kostnader för uppvärmning av bostad och vatten samt övrig drift tillämpas det schablonbelopp som Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan använder². Om den enskilde vill ha sin faktiska boendekostnad individuellt beräknad ska underlag på kostnaderna lämnas till avgiftshandläggaren.

De faktiska boendekostnaderna kan dock behöva uppskattas schablonmässigt i de fall utredningen om kostnadernas storlek saknas eller framstår som ofullständig eller illa underbyggd. Ingenting hindrar att socialnämnden vid en sådan uppskattning söker ledning från andra områden än socialtjänsten, såsom t.ex. föreskrifter från Pensionsmyndigheten/Försäkringskassan i relevanta delar. Socialtjänstlagen ger dock inte stöd för att bestämma boendekostnaderna till vissa generella belopp, utan uppskattningen måste ta sikte på den enskildes individuella situation³.

Som huvudregel ingår all uppvärmning av bostad och vatten i hyran eller månadsavgiften, medan kostnaden för hushållsel normalt inte ingår. Undantag från denna huvudregel förekommer och det är då nödvändigt att ta hjälp av Pensionsmyndighetens schablonbelopp⁴ för att beräkna den enskildes boendekostnad.

För **hyrd bostad** gäller att boendekostnaden är lika med hyra inkl. värme, men med avdrag för el, avgift till hyresgästförening och abonnemang på TV-kanaler och internet om sådana poster ingår i hyran.

För **lägenhet med bostadsrätt** är boendekostnaden lika med årsavgiften inkl. värme, men med avdrag för abonnemang på TV-kanaler och internet om sådana poster ingår i årsavgiften. Till boendekostnaden läggs också 70 % av räntekostnaden för eventuellt lån på bostadsrätten.

---

¹ Prop. 2000:01/149 s. 58.

² Föreskrifter (PFS 2015:6) om ändring i Pensionsmyndighetens föreskrifter (2014:11) om uppskattning av kostnader för en bostads uppvärmning, hushållsel och övrig drift vid beräkning av bostadskostnad.

³ RÅ 2008 ref. 28.

⁴ Föreskrifter (PFS 2015:6) om ändring i Pensionsmyndighetens föreskrifter (2014:11) om uppskattning av kostnader för en bostads uppvärmning, hushållsel och övrig drift vid beräkning av bostadskostnad.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

För **eget enfamiljshus** beräknas kostnaden för uppvärmning och drift efter en fast summa per kvadratmeter enligt Pensionsmyndigheten schablon¹. Dessutom medräknas 70 % av räntekostnaden för lån på fastigheten, 70 % av eventuell tomträttsavgift (hyra för tomtmark) samt kommunal fastighetsavgift. Månadskostnad = schablon x antal kvadratmeter/12.

För **eget tvåfamiljshus** beräknas boendekostnaden på samma sätt som för enfamiljshus, men minskat med hyresintäkter för den uthyrda lägenheten.

För **jordbruksfastighet** beräknas driftskostnader och lånekostnader för fastighetens bostadsbyggnad enligt samma grunder som för enfamiljshus. Fastighetsavgift beräknas på den del av taxeringsvärdet som avser bostadsbyggnad, dock högst 0,75 % av bostadsbyggnadsvärdet och tomtmarkvärdet.

För **bostad i särskilt boende** beräknas boendekostnaden på samma sätt som för hyrd bostad ovan.

Vid beräkning av faktisk boendekostnad måste man enligt Högsta förvaltningsdomstolen inräkna "alla sådana löpande kostnader som normalt drabbar en fastighetsägare, inbegripet mindre reparationer och normalt underhåll av fastigheten"².

Dubbel boendekostnad

Dubbel bosättning brukar uppstå när den enskilde flyttar. Den enskilde bör under en rimlig övergångsperiod efter flytt till särskilt boende ha rätt att förbehålla sig medel för boendekostnaden för den tidigare bostaden³. Boendekostnader för två bostäder pga. dubbel bosättning medges därför upp till tre månader för att ge tid att avveckla fastighet eller bostadsrätt eller under uppsägningstid för hyresrätt. Detta under förutsättning att den enskilde har kvar bostaden, betalar för den samt att den inte används av annan. Den enskilde ska ansöka om detta. Kammarrätten i Sundsvall har i en dom ansett att den rimliga övergångstiden borde vara just tre månader (Kammarrätten i Sundsvall, dom den 22 augusti 2005, mål nr 2064-04). Detta överensstämmer med den "normala" uppsägningstiden för bostäder enligt hyreslagen. Enligt 12 kap. 5 § jordabalken kan ett hyresavtal för bostad sägas upp att gälla vid det månadskifte som inträffar närmaste efter tre månader från uppsägningen. Längre uppsägningstid kan dock ha avtalats.

Avgiftsutrymme

Genom att lägga ihop minimibeloppet, med eventuellt individuellt tillägg respektive avdrag, och boendekostnaden får man fram den enskildes förbehållsbelopp. Förbehållsbeloppet dras sedan av från den sammanlagda inkomsten efter skatt inklusive eventuellt bostadstillägg/-bidrag. Den återstående summan utgör den enskildes avgiftsutrymme och bestämmer vilken avgift som kan tas ut.

---

¹ Föreskrifter (PFS 2015:6) om ändring i Pensionsmyndighetens föreskrifter (2014:11) om uppskattning av kostnader för en bostads uppvärmning, hushållsel och övrig drift vid beräkning av bostadskostnad.

² RÅ 2008 ref. 28.

³ Prop. 2000:01/149 s.58.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Om avgiftsutrymmet är mindre än avgiften reduceras avgiften till den nivå som avgiftsutrymmet tillåter. Om avgiften reduceras och den enskilde inte har sökt bostadstillägg/-bidrag uppmanas denne att göra det.

Kostnader för mat, hyra samt el är inte att betrakta som avgift enligt socialtjänstlagen, sådana kostnader får den enskilde betala oavsett avgiftsutrymme.

Kommunen kan inte ta ut högre avgifter än det lagstadgade högkostnadsskyddet även om den enskilde har ett större avgiftsutrymme.

Beräkning av avgiftsutrymme

AVGIFTSUNDERLAG

+	Nettoinkomst per månad
+	Nettoinkomst av kapital per månad
+	Ev. bostadstillägg/-bidrag
+	Ev. andra skattefria inkomster
=	Avgiftsunderlag

FÖRBEHÅLLSBELOPP

+	Minimibelopp
+	Ev. individuellt tillägg
-	Ev. individuellt avdrag
+	Boendekostnad
=	Förbehållsbelopp

AVGIFTSUTRYMME

+	Avgiftsunderlag
-	Förbehållsbelopp
=	Avgiftsutrymme

Inget eller negativt avgiftsutrymme

Om det sammanlagda förbehållsbeloppet (inkl. boendekostnad) överstiger den enskildes nettoinkomster uppstår ett så kallat **negativt avgiftsutrymme**. I de fall den enskilde har 0 kr i avgiftsutrymme, eller negativt avgiftsutrymme, kan ingen avgift tas ut och avgiften reduceras helt.

Ett negativt avgiftsutrymme betyder i praktiken att den enskilde inte har tillräckliga medel för att uppnå det fastställda förbehållsbeloppet. Många har så låga inkomster eller höga kostnader att de inte kan betala avgift för erhållna insatser och samtidigt garanteras sitt förbehållsbelopp. En del personer har inte sitt förbehållsbelopp kvar trots att avgiften reduceras helt. Reglerna om minimibeloppet ger inte kommunerna någon ytterligare skyldighet gentemot enskilda utöver vad som är möjligt att åstadkomma inom ramen för tillämpningen av avgiftsreglerna. En kommun har t.ex. inte skyldighet att betala ut medel till en enskild för att denne ska kunna uppnå i lagen angivna lägsta nivån för minimibeloppet¹.

---

¹ Prop. 2000/01:149 s. 19.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Socialutskottet framhåller att kommunen i dessa fall har en skyldighet att informera om möjlighet att ansöka om försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen för att därigenom kunna uppnå en skälig levnadsnivå¹. Den enskilde uppmanas att söka bostadstillägg hos Pensionsmyndigheten eller bostadsbidrag hos Försäkringskassan om denne inte gjort det.

Avgiftsbeslut

När avgiftsberäkningen är klar fastställs avgiften för den enskilde. Avgiftshandläggaren fattar då ett avgiftsbeslut enligt 8 kap. 2-9 §§ SoL på delegation av socialnämnden. Avgiftsbeslutet registreras i verksamhetssystem och ett dokument för avgiftsbeslut skapas som skickas till den enskilde. Avgiftsbeslut ska fattas i samtliga ärenden som rör avgiftsbelagda insatser enligt socialtjänstlagen. Den enskilde ska alltid få ett beslut om sin individuella avgift.

Den enskilde kan enligt 16 kap. 3 § SoL överklaga avgiftsbeslutet genom förvaltningsbesvär.

Avgiftsbeslut efter avgiftsberäkning

I avgiftsbeslutet som skickas till den enskilde efter avgiftsberäkning framgår beräkning av avgiftsunderlag, förbehållsbelopp inkl. boendekostnad, fastställt avgiftsutrymme samt den fastställda avgiften. Beslutet innehåller också information om hur den enskilde går tillväga för att överklaga beslutet.

Avgiftsbeslut utan avgiftsberäkning

Om den enskilde inte har besvarat inkomstförfrågan, eller valt att inte lämna inkomster och därigenom accepterar att betala enligt ordinarie taxa, sker ingen uträkning av avgiftsunderlag, förbehållsbelopp och avgiftsutrymme. Den enskilde får då ett avgiftsbeslut om avgift enligt ordinarie taxa. I avgiftsbeslutet framgår på vilka grunder beslutet fattats, den enskildes avgift enligt ordinarie taxa samt information om hur beslutet kan överklagas.

Den enskilde kan när som helst lämna inkomstuppgifter för avgiftsberäkning och då få ett nytt avgiftsbeslut. Beslutet gäller då från och med den månad uppgifterna inkommit. Kammarrätten i Stockholm har i dom den 25 oktober 2016, mål nr 9429-15, konstaterat att socialtjänstlagen inte innebär någon skyldighet för kommunerna att ändra en avgift retroaktivt, utan endast från den månad underlaget kommit in².

Avgiftsbeslut när bostadstillägg/-bidrag inte sökts

Om den enskilde efter avgiftsberäkning fått ett avgiftsbeslut med en reducerad avgift och då uppmanats att söka bostadstillägg hos Pensionsmyndigheten eller bostadsbidrag hos Försäkringskassan, kontrolleras efter två månader om en sådan ansökan har gjorts. Har då inte ansökan om bostadstillägg eller bostadsbidrag gjorts fattas avgiftsbeslut enligt ordinarie taxa. I avgiftsbeslutet framgår på vilka grunder beslutet fattats, den enskildes avgift enligt ordinarie taxa samt information om hur beslutet kan överklagas.

---

¹ Socialutskottets betänkande 2001/02:SoU3 Avgifter inom äldre- och handikappomsorg.

² JP Socialnet.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Rättelse av felaktiga avgiftsbeslut

Enligt 38 § förvaltningslagen (FL) ska en myndighet som har meddelat ett beslut som den anser vara uppenbart felaktigt i något väsentligt hänseende, pga. att det tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning, ändra beslutet om det kan ske snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part.

En myndighet får dock enligt 37 § FL ändra ett beslut till den enskildes nackdel om felaktigheten beror på att den enskilde har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter.

Fråga om en avgiftsändring, som inte föranleddes av ändrade förhållanden, har prövats av Kammarrätten i Jönköping (dom den 23 april 2004, mål nr 3555-03)¹. Målet gällde en enskild brukare inom äldreomsorgen som av misstag vid avgiftsberäkningen hade fått sin hyreskostnad räknad dubbelt, och alltså hade fått ett för högt förbehållsbelopp. När detta uppdagades höjde socialnämnden avgiften för framtiden. Kammarrätten sade:

”Ett gynnande beslut kan enligt allmänna principer om förvaltningsbesluts rättskraft normalt inte återkallas. Dessa principer torde emellertid inte ta sikte på förevarande typ av beslut. I målet har inte framkommit annat än att nämndens ändringsbeslut har fattats med stöd av de regler för avgiftssättning som framkommer av 8 kap. socialtjänstlagen. På grund härav och i övrigt med hänvisning till önskvärdigheten av lika behandling av kommunens medlemmar, finner kammarrätten att nämnden i samband med uppdagandet av den felaktiga hanteringen av (klagandes) ärende och i enlighet med kommunal taxa ägt företa aktuell ändring, som enligt nämndens uppgift härom inte äger retroaktiv giltighet.”

Ett felaktigt avgiftsbeslut kan därmed ändras, trots att det blir till nackdel för den enskilde, under förutsättning att nytt avgiftsbeslut fattas i enlighet med 8 kap. socialtjänstlagen och kommunens avgiftsbestämmelser, men *utan retroaktiv giltighet*. Det innebär att om avgiftshandläggaren fattat ett avgiftsbeslut på felaktiga grunder, t.ex. om felaktig insatstid registrerats för beviljade insatser eller om fel uppgifter för avgiftsberäkning registrerats, ska den felaktiga uppgiften rättas och ett nytt avgiftsbeslut fattas som ersätter det felaktiga. Det nya avgiftsbeslutet gäller fr.o.m. den månad felet uppdagas.

Omprövning av avgiftsbeslut

Kommunen ska ändra en avgift och göra en ny avgiftsberäkning om något förhållande som påverkar avgiftens storlek har ändrats. Nytt avgiftsbeslut ska därmed fattas om insatserna, eller andra faktorer som påverkar avgiftens storlek, förändras. Enligt 8 kap. 9 § andra stycket SoL ska en ändring av avgiften ske månaden efter den månad då förhållande som påverkar avgiften har ändrats. Om ändringen hänförs till hela månaden ska dock ändringen gälla från och med den månaden. Om insatserna har omprövats så att någon har två eller flera olika omsorgsnivåer under en och samma månad så debiteras den lägsta omsorgsnivån.

---

¹ JP Socialnet.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Faktorer, utöver då beviljade insatser förändras, som kan innebära avgiftsförändringar är exempelvis:

- Ändrade inkomster
- Ändrad boendekostnad
- Beviljat, ändrat eller upphörande av bostadstillägg eller bostadsbidrag
- Ändrad pensionsstatus
- Ändrad familjesituation, t.ex. genom att den ena maken avlider eller flyttar till särskilt boende
- Ändrat civilstånd
- Vid behov av högre eller lägre förbehållsbelopp
- Ändrat prisbasbelopp

Avgifterna kan även ändras generellt till följd av ett beslut i kommunfullmäktige om nya avgifter, ändrade avgiftsnivåer eller ändrade grunder för avgifterna.

Även vid förändringar som innebär ny avgiftsberäkning (t.ex. ändrad inkomst och/eller ändrat förbehållsbelopp), men som *inte* leder till ändrad avgift för den enskilde, ska ett nytt avgiftsbeslut fattas och skickas ut till den enskilde. Detta eftersom den enskilde kan överklaga de olika delarna i avgiftsbeslutet, dvs. fastställt avgiftsunderlag, boendekostnad, förbehållsbelopp och/eller fastställt avgift.

Skyldighet att anmäla ändringar

Den enskilde är skyldig att själv anmäla ändrade förhållanden som sker under året och som kan påverka beräkningen av avgiften. Då fattas nytt avgiftsbeslut som gäller fr.o.m. den månad uppgiften inkommer.

Årlig omprövning

Generellt efter varje årsskifte omräknas kommunens taxa i samband med att förändringar av prisbasbeloppet träder i kraft, vilket påverkar förbehållsbelopp och högkostnadsskyddet, utan att taxan tas upp på nytt för beslut i kommunfullmäktige. En ny inkomstförfrågan skickas då ut till alla som har avgiftsbelagda insatser enligt socialtjänstlagen. Ny avgiftsberäkning ska då göras och nytt avgiftsbeslut skickas ut.

Överklagande

Överklagande av kommunens avgiftssystem

Beslut om taxor och avgifter fattas av kommunfullmäktige. Beslut som kommunfullmäktige fattar kan överklagas genom kommunalbesvär som är en laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen. Vid laglighetsprövning görs en prövning avseende lagligheten i det överklagade beslutet. Rätt att begära laglighetsprövning har den som är kommunmedlem och har fyllt 18 år. Rätten att överklaga gäller oavsett om den som överklagar direkt berörs av beslutet eller inte. Kommunfullmäktiges beslut kan överklagas inom tre veckor. Överklagan görs till Förvaltningsrätten. Prövningen kan utmyнна i att beslutet upphävs, men inte att beslutet ersätts med ett annat¹.

---

¹ Prop. 2000/01:149 s. 50 och 61.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Överklagande av enskilt avgiftsbeslut

Ett individuellt avgiftsbeslut får enligt 16 kap. 3 § SoL överklagas hos allmän förvaltningsdomstol genom så kallat förvaltningsbesvär. Förvaltningsbesvär innebär att domstolen kan pröva såväl beslutets laglighet som dess lämplighet. Domstolen kan ändra beslutet och sätta ett nytt beslut i det överklagade beslutets ställe. Nämnden måste då verkställa det nya beslutet. Domstolen kan också upphäva beslutet och återförvisa ärendet till kommunen för ny prövning. Hur beslut överklagas framgår av 43 § förvaltningslagen (FL). Beslut som överklagas genom förvaltningsbesvär prövas av förvaltningsrätt, därefter, om prövningstillstånd meddelas, av kammarrätt och av Högsta förvaltningsdomstolen.

Information om hur man överklagar ett enskilt avgiftsbeslut anges i varje avgiftsbeslut som skickas ut till den enskilde.

Beslutet kan endast överklagas av den person som beslutet gäller. Överklagandet ska ske inom tre veckor från det att beslutet tillkännagivits.

Den enskilde kan enligt 16 kap. 3 § SoL överklaga följande i avgiftsbeslutet:

- Beräkning av avgiftsunderlaget (inkomstberäkningen) enligt 8 kap. 4 § SoL
- Boendeavgift enligt 8 kap. 5 § SoL
- Förbehållsbelopp enligt 8 kap. 6-8 §§ SoL
- Beslut om avgift och avgiftsändringar (som inte beror på ändringar i prisbasbeloppet) enligt 8 kap. 9 § SoL

Överklagandet skall göras skriftligt. Handläggaren är skyldig att hjälpa till med överklagan om den enskilde vill det. I skrivelsen ska den som överklagar ange vilket beslut som överklagas och den ändring som den enskilde begär. Överklagandet ska lämnas till kommunen. Anledningen till det är att beslutsfattaren har möjlighet att ändra beslutet om det finns skäl till det. Om beslutet inte ändras på det sätt den enskilde begärt skickas överklagandet vidare till förvaltningsrätten.

När en överklagan har inkommit ska handläggaren enligt 45 § FL pröva om skrivelsen med överklagandet har inkommit i rätt tid. Har skrivelsen kommit in för sent ska den aviseras. Skulle överklagan innehålla nya uppgifter av sådant slag att en omprövning med stöd av 38 § FL ska göras måste följande förutsättningar finnas:

- Beslutet är uppenbart felaktigt
- Beslutet kan ändras snabbt och enkelt
- Ändringen är inte till nackdel för den enskilde.

Om dessa förutsättningar är uppfyllda får en ändring av det överklagade beslutet ske förutsatt att överklagandet ännu inte har överlämnats till förvaltningsdomstolen.

Sker ingen ändring av beslutet ska handläggaren skicka överklagandet, tillsammans med övriga handlingar i ärendet och ett yttrande från socialnämnden för att klargöra sin ståndpunkt, till förvaltningsdomstolen. Detta ska ske skyndsamt.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Om överklagandet har överlämnats till förvaltningsdomstolen och socialnämnden ändrar det beslut som överklagats, ska det nya beslutet överlämnas till förvaltningsdomstolen och överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet.

Avgifter för insatser enligt LSS

Insatserna enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är i princip avgiftsfria. Enda undantagen är fastställda i 18-21 §§ LSS och 5-6 §§ förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Enligt lagens förarbete ska inte människor ha merkostnader pga. funktionsnedsättning¹. Tanken är att omfattande stödbehov pga. funktionsnedsättning inte ska medföra en lägre levnadsstandard än den som gäller för personer som inte har motsvarande behov. Därför är utgångspunkten att stöd och service enligt LSS ska vara avgiftsfri. Det är, enligt 21 § LSS, bara i de situationer som anges i 18-20 §§ LSS som avgifter får tas ut. I andra fall än som anges i dessa paragrafer får avgifter eller ersättning för kostnader inte tas ut för insatser enligt LSS².

Rätten att ta ut avgift vid insats enligt LSS

Enligt 18 § LSS får kommunen ta ut avgift av dem som enligt beslut av Försäkringskassan har personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken (SFB). Avgiften för personlig assistans får tas ut inom ramen för assistansersättning enligt 51 kap SFB. Försäkringskassan kan enligt 51 kap. 17 § SFB besluta att betala ut ersättningen direkt till kommunen.

Enligt 19 § LSS får kommunen ta ut skäliga avgifter för bostad, fritidsaktiviteter och kulturella aktiviteter. Avgifterna ska vara skäliga och får inte överstiga kommunens självkostnad. Kommunen ska även se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina behov.

Vid deltagande i fritids- och kulturaktiviteter är utgångspunkten att den enskilde svarar för sina egna kostnader men inte kostnader för eventuella medföljare som behövs för att kunna genomföra aktiviteten³.

Enligt lagens förarbeten kan en skälig avgift även tas ut för måltider som serveras i samband med insatser enligt LSS. I bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § punkt 9 LSS är utgångspunkten att den enskilde själv svarar för sina matkostnader.⁴

Av 20 § LSS framgår att om någon är under 18 år och får omvårdnad i annat hem än det egna med stöd av LSS, är föräldrarna skyldig att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader för omvårdnaden. Kommunen får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet.

Enligt 21 § LSS får inga andra avgifter eller ersättningar för insatser enligt lagen tas ut.

---

¹ Prop. 1992/93:159 sid 98-100.

² JP Socialnet.

³ Prop. 1992/93:159 sid 99.

⁴ Prop. 1992/93:159 sid 99.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Av vem får avgift tas ut?

Skäliga avgifter får enligt 19 § LSS tas ut för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter under förutsättning att den enskilde har egna inkomster. Avgifter får således tas ut av dem som uppbär hel ålderspension, hel garantipension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt SFB eller som har annan inkomst av motsvarande storlek. Den som har en kombination av olika slags inkomster, som sammantaget kan sägas motsvara de nämnda inkomsterna, omfattas också av bestämmelsen¹.

Kommunen får enligt 20 § LSS ta ut ersättning av föräldrarna till barn under 18 år när deras barn får omvårdnad i ett annat hem än det egna med stöd av LSS. Med begreppet *ett annat hem än det egna* jämställs såväl familjehem som bostad med särskild service för barn och ungdomar samt korttidshem. Föräldrarna får i skälig utsträckning betala för t.ex. barnets kläder, mat och fritidsverksamhet.² Storleken på ersättningen ska fastställas, för var och en av föräldrarna, på samma grunder som vid betalningsskyldighet för underhållsstöd enligt 19 kap SFB³.

Förbehåll om tillräckliga medel

Förutom att avgifterna skall vara skäliga och inte överstiga kommunens självkostnad ska även kommunen se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov, t.ex. till mat, kläder, tandvård, fritid och semester samt till kostnader p.g.a. funktionsnedsättning som inte täcks på annat sätt. Hänsyn måste också tas till 7 § LSS, där det sägs att den enskilde genom insatser enligt lagen ska tillförsäkras goda levnadsvillkor. Därav följer att avgiften inte får bli för betungande.⁴ LSS innehåller i övrigt inga bestämmelser om jämkning eller eftergift av avgifter.

Familjehem/bostad med särskild service för barn och unga

Föräldrars underhållsskyldighet

Föräldrar har enligt 7 kap. 1 § föräldrabalken, var för sig, underhållsskyldighet gentemot sina barn tills barnet fyller 18 år eller till dess att barnet slutar gymnasiet, dock längst till 21 års ålder. Ungdomar som inte längre går i skolan när de fyller 18 år betraktas som vuxna, varvid föräldrarnas underhållsskyldighet upphör.

Barn och ungdomar under 18 år

För barn och ungdomar som stadigvarande vistas i familjehem eller bostad med särskild service är båda föräldrarna enligt 20 § LSS skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader för omvårdnad. Storleken på ersättningen ska fastställas, för var och en av föräldrarna, på samma grunder som vid betalningsskyldighet för underhållsstöd enligt 19 kap SFB.

Av barn och ungdomar under 18 år som bor i familjehem eller bostad med särskild service för barn och unga enligt 9 § punkt 8 LSS tas avgift ut för kost.

---

¹ JP Socialnet.

² JP Socialnet.

³ 5 § Förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade och 6 kap. 2-4 §§ socialtjänstförordningen (2001:937).

⁴ Prop. 1992/93:159 sid. 100 och 187 samt 6 § förordning (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Ungdomar som fyllt 18 år

När den unge fyllt 18 år upphör föräldrarnas ersättningskyldighet till kommunen. Föräldrarna har i stället en direkt underhållsskyldighet enligt föräldrabalken gentemot den unge, för dennes omkostnader om denne fortfarande går i skola.

Av ungdomar som fyllt 18 år som bor i familjehem eller bostad med särskild service för barn och unga enligt 9 § punkt 8 LSS, tas avgift ut för kost.

Av ungdomar som fyllt 18 år och har egna inkomster i form av aktivitetsersättning, eller inkomster på motsvarande nivå, och bor i familjehem eller bostad med särskild service för barn och unga enligt 9 § punkt 8 LSS, tas även avgift ut för hyra.

Enligt 33 kap. 8 § SFB kan ungdomar, som till följd av funktionsnedsättning har förlängd skolgång, från och med juli det år man fyller 19 år beviljas aktivitetsersättning från Försäkringskassan för att fullfölja sin skolgång t.o.m. gymnasienivå. Aktivitetsersättningen vid förlängd skolgång ges alltid på hel förmån. Aktivitetsersättningen utgör ett försörjningsstöd under den enskildes utbildningstid som är att betrakta som inkomst.

Bostad med särskild service för vuxna

Arvidsjaur kommun upplåter bostad i särskilt boende enligt hyreslagen och upprättar skriftliga hyresavtal med den som beviljats bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § punkt 9 LSS. Den enskilde kan ansöka om bostadstillägg/-bidrag hos Försäkringskassan.

Avgiftshantering i samband med tillfällig vistelse i kommunen

Om en bosättningskommun har begärt verkställighet ska bosättningskommunen enligt 2 a kap. 7 § SoL ersätta vistelsekommunen för verkställighetskostnaderna. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser. Samma regler gäller enligt 16 b § LSS för LSS-insatser.

Bosättningskommunen debiterar den enskilde avgift för insatserna i enlighet med bosättningskommunens taxa.

Debitering av avgifter

Fakturering

Avgiftshandläggarna sköter fakturering av avgifterna. Det sker efter varje månadsskifte och avser då föregående månad. Till sin hjälp har de, utöver de biståndsbeslut som genererar taxa, debiteringsunderlag från verksamheterna som enhetscheferna har på sig till den 4:e i månaden att färdigställa. Vissa underlag är i form av tilläggsregistrering som görs i verksamhetssystemet och andra underlag är i form av listor som skickas till avgiftshandläggarna.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Genomgång och kontroll av varje faktura sker mot olika avgifter, maxtaxa och avgiftsutrymme samt avstämning av ändringar i omsorgsnivåer m.m. Manuella rättningar och tillägg/avdrag görs vid behov på fakturor.

Fakturan når den enskilde i mitten av månaden och sista betalningsdag är den sista varje månad. Fakturan avrundas till hela kronor. Möjlighet till betalning via autogiro och E-faktura finns.

Retroaktiv rättelse

För låg avgift

Om det framkommer att den enskilde lämnat fel uppgifter och för låg avgift debiterats under en period, kan kommunen besluta om att retroaktiv debitering skall göras, dock inte längre tillbaka än för de tre senaste debiteringsmånaderna.

För lågt debiterad avgift tas inte ut retroaktivt när detta beror på kommunens handläggning. Ett fall där en kommun av misstag debiterat för låg avgift och sedan kompenserat det genom att i efterhand debitera mellanskillnaden har prövats av Kammarrätten i Göteborg (dom den 14 september 2010, mål nr 6359-09). Kommunen hade varit informerad om de faktiska förhållandena för avgift. Av 8 kap. 9 § SoL framgår att kommunen ska ändra en avgift om något förhållande som påverkar avgiftens storlek har ändrats. Huvudregeln är att en ändring av avgiften skall ske månaden efter den månad då förhållandena som påverkar avgiften har ändrats. Frågan i målet var därför om avgiften kunde ändras även retroaktivt. Kammarrätten kom fram till att kommunen på grund av sitt eget förbiseende har debiterat för låg avgift. Kammarrättens slutsats blev att kommunen inte haft fog för att besluta om förhöjd avgift retroaktivt.¹

För hög avgift

När den enskilde beviljats insatser första gången har denne fyra veckor på sig att besvara inkomstförfrågan. Inkommer uppgifterna inom fyra veckor och en debitering hunnit ske enligt ordinarie taxa som överstiger den enskildes avgiftsutrymme ska rättning göras på kommande faktura så att mellanskillnaden återbetalas.

När fel avgift har debiterats och felaktigheten beror på kommunens handläggning återbetalas för högt debiterad avgift.

Frånvaro

Frånvaro registreras i verksamhetssystemet av enhetscheferna. Avdrag görs på fakturan i enlighet med bestämmelserna i Taxor och avgifter för omsorgen om äldre och funktionshindrade som beslutats av kommunfullmäktige.

---

¹ JP Socialnet.

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Processbeskrivning avgiftshandläggning

Med avgiftshandläggning avses alla åtgärder som vidtas från det att biståndshandläggaren fattat ett biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen, och meddelat det till avgiftshandläggarna, till dess att utskick av fakturor sker. Avgiftshandläggningen dokumenteras fortlöpande i verksamhetssystemet.

Processkarta avseende avgiftshantering

Starta upp avgiftsärende

Nr	Beskrivning	Ansvarig
1	Meddelande skickas till avgiftshandläggaren om beviljade insatser.	Biståndshandläggaren
2	Inställningar per person görs för: <ul style="list-style-type: none"> • Debiteringsområde • Hushållstyp (ensamstående, sammanboende makar etc.) • Avgiftsbeslut (vilken mall för avgiftsbeslut som ska användas) • Församlingskod • Inkludera person i underlag för inkomstförfrågan.	Avgiftshandläggaren
3	Beräkning av omsorgsnivå utifrån beviljade insatser, avgift enligt ordinarie taxa fastställs.	Avgiftshandläggaren

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

4	Informationsbrev om avgiften enligt ordinarie taxa för beviljade insatser skickas ut till den enskilde tillsammans med broschyr om avgifter och inkomstförfrågan.	Avgiftshandläggaren
5	Anteckning i lista per debiteringsområde om ny brukare (omsorgsnivå, ev. trygghetslarm, ev. kost etc.).	Avgiftshandläggaren
6	Bevakning av inkomstförfrågan skapas i ärendet.	Avgiftshandläggaren

Beställning av inkomstuppgifter

Nr	Beskrivning	Ansvarig
1	Frågefil för inkomstuppgifter skickas till Pensionsmyndigheten/Försäkringskassan (en gång per månad samt vid behov).	Avgiftshandläggaren
2	Svarsfil för inkomstuppgifter läsas in (en gång per månad samt vid behov).	Avgiftshandläggaren

Komplettering av uppgifter

Nr	Beskrivning	Ansvarig
1	Blankett för inkomstförfrågan skickas ut vid nytt ärende och årligen i början av året.	Avgiftshandläggaren
2	Inkomstförfrågan fylls i och återsändes.	Den enskilde
3	Uppgifterna i inkomstförfrågan kontrolleras. När det gäller pensioner så görs rimlighetskontroller.	Avgiftshandläggaren
4	Boendekostnad beräknas.	Avgiftshandläggaren
5	Kontroll av individuella tillägg och/eller avdrag till förbehållsbelopp.	Avgiftshandläggaren
6	Om autogiro önskas skickas blankett för autogiroanmälan ut.	Avgiftshandläggaren

Registrering av uppgifter

Nr	Beskrivning	Ansvarig
1	Utifrån blanketten Inkomstförfrågan registreras uppgifterna i verksamhetssystemet.	Avgiftshandläggaren
2	Uppgifter om inkomster, boendekostnader, tillägg och avdrag till förbehållsbelopp registreras. Om den enskilde inte besvarat inkomstförfrågan eller valt att inte lämna inkomstuppgifter registreras det i verksamhetssystemet, inga andra uppgifter registreras sedan för avgiftsberäkning.	Avgiftshandläggaren
3	Om annan räkningsmottagare finns registreras det.	Avgiftshandläggaren

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Avgiftsberäkning och kontroll

Nr	Beskrivning	Ansvarig
1	Avgiftsberäkning sker för perioden.	Avgiftshandläggaren
2	Förhandsgranskning av avgiftsbeslut, kontroll av avgiftsbeslutets samtliga delar; <ul style="list-style-type: none"> • Avgiftsunderlag • Förbehållsbelopp • Boendekostnad • Fastställd avgift	Avgiftshandläggaren

Avgiftsbeslut

Nr	Beskrivning	Ansvarig
1	Avgiftsbeslut registreras i verksamhetssystemet och dokument för avgiftsbeslut innehållande avgiftsberäkning, fastställd avgift och besvärshänvisning skapas och skrivs ut i 2 ex. Om den enskilde inte besvarat inkomstförfrågan eller valt att inte lämna inkomstuppgifter innehåller dokument för avgiftsbeslut endast fastställd avgift enligt ordinarie taxa och besvärshänvisning.	Avgiftshandläggaren
2	Avgiftsbeslutet undertecknas av den som fattat beslutet.	Avgiftshandläggaren
3	Avgiftsbeslutet skickas ut till den enskilde.	Avgiftshandläggaren
4	Ett ex av avgiftsbeslutet sparas i pärm.	Avgiftshandläggaren

Skapa debiteringsunderlag

Nr	Beskrivning	Ansvarig
1	Tilläggsrapportering av HSL-insatser som ska debiteras.	Chef Hälso- och sjukvårdsenheten
2	I verksamhetssystemet registreras beläggning av platser på korttidsboende löpande under månaden som utgör underlag för avgifter på fakturan.	Biståndshandläggarna
3	Tilläggsrapportering av frånvaro. Matlistor skickas till avgiftshandläggarna.	Enhetscheferna
4	Tilläggsrapportering av kost utifrån listor från Ringelstas kök och dagverksamheterna inom ÅO och AFF.	Avgiftshandläggaren
5	Genomgång och kontroll av varje faktura, avstämning av ändringar i omsorgsnivåer m.m., manuella rättningar och tillägg/avdrag på fakturor vid behov.	Avgiftshandläggaren

Arvidsjaur kommun / Árviesjávrien kommuvdna

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Utskick av faktura

Nr	Beskrivning	Ansvarig
1	Debiteringen verkställs genom att debiteringsfil skapas och skickas från verksamhetssystemet till ekonomisystemet.	Avgiftshandläggaren
2	Fakturor skickas ut.	Ekonomiavdelningen

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

Hänvisningar

Lagar, förordningar och föreskrifter

- [SoL- Socialtjänstlagen \(2001:453\)](#) 8 kap. SoL Avgifter, se bilaga 1.
- [LSS - Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade \(1993:387\)](#) Avgifter 18-21 §§, se bilaga 2.
- [HSL - Hälso- och sjukvårdslagen \(2017:30\)](#)
- [SFB - Socialförsäkringsbalken \(2010:110\)](#)
- [FL - Förvaltningslagen \(2017:900\)](#)
- [KL - Kommunallagen \(2017:725\)](#)
- [OSL - Offentlighets- och sekretesslagen \(2009:400\)](#)
- [ArkivL - Arkivlagen \(1990:782\)](#)
- [JB - Jordabalk \(1970:994\)](#) (12 kap. = hyreslagen)
- [IL - Inkomstskattelagen \(1999:1229\)](#)
- [Befogenhetslagen - Lag om vissa kommunala befogenheter \(2009:47\)](#)

- [Regeringens proposition 2000/01:149 Avgifter inom äldre- och handikappomsorgen](#)
- [Socialtjänstförordning \(2001:937\)](#)
- [Socialutskottets betänkande 2001/02:SoU3 Avgifter inom äldre- och handikappomsorg](#)
- [Regeringens proposition 1992/93:159 Om stöd och service till vissa funktionshindrade](#)
- [Förordning \(1993:1090\) om stöd och service till vissa funktionshindrade](#)
- [RÅ 2008 ref. 28 Regeringsrättens dom 1 april 2008, mål nr 2230-04](#)
- [General Data Protection Regulation \(GDPR\)](#)
- [Datainspektionen](#)

Socialstyrelsen

- [Frågor och svar om avgifter i äldre- och handikappomsorg](#)
- [Meddelandeblad nr 5/2017 Uppgifter för beräkning av avgifter inom äldre- och funktionshinderomsorgen år 2018](#)
- [Meddelandeblad nr 9/02 Vissa frågor om avgifter inom äldre- och handikappomsorgen](#)
- [Avgifter inom äldreomsorgen – Kartläggning och analys av kommunernas avgiftssystem](#)
- [Socialstyrelsens handbok - Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten](#)

JP Socialnet

- [JP Infonet](#) (Inloggning krävs)

Tjänsten innehåller bl.a.:

- Rättskällor: Relevanta författningar, förarbeten, domar och beslut samt vägledande dokument från myndigheter och organisationer.
- Analyser av socialrättsliga föreställningar och referat av domar och beslut inom socialtjänstens område. Analyser och kommentarer skrivs av experter med mångårig erfarenhet av arbete med socialrättsliga frågeställningar.

Arvidsjaur kommun / Árviesjávrien kommuvdna

Riktlinjer för handläggning av avgifter inom omsorgen om äldre och funktionshindrade

Fastställda av socialnämnden 2018-10-01 § 47

- Lagkommentarer till bl.a. socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) etc. som uppdateras successivt.
- Daglig nyhetsbevakning om händelseutvecklingen hos riksdag, regering, myndigheter och organisationer samt den pågående debatten.

Övrigt

- [Konsumentverket](#)
- [Försäkringskassan](#)
- [Pensionsmyndigheten](#)
- [Föreskrifter \(PFS 2015:6\) om ändring i Pensionsmyndighetens föreskrifter \(2014:11\) om uppskattning av kostnader för en bostads uppvärmning, hushållsel och övrig drift vid beräkning av bostadskostnad](#)

Bilaga 1: Socialtjänstlag (2001:453) 8 kap. Avgifter

1 § Stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär medför inte kostnadsansvar för den enskilde vårdtagaren. Kommunen får dock, utom beträffande barn, ta ut ersättning för uppehållet av den som på grund av missbruk av alkohol, narkotika eller därmed jämförbara medel får vård eller behandling i ett hem för vård eller boende eller i ett familjehem. Regeringen meddelar föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag. För andra stöd- och hjälpinsatser får kommunen ta ut skälig ersättning.

Om ett barn genom socialnämndens försorg får vård i ett annat hem än det egna, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader enligt grunder som regeringen föreskriver. Socialnämnden får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte i fråga om tjänster för vilka avgift har bestämts enligt 2 §.

2 § För familjerådgivning, verksamhet för barn och unga enligt 5 kap. 1 § som inte är stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär, föräldrautbildning inför adoption, hemtjänst, dagverksamhet, bostad i sådant särskilt boende som avses i 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 § tredje stycket och som inte omfattas av 12 kap. jordabalken eller för annan liknande social tjänst får kommunen ta ut skäliga avgifter enligt grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader.

I fråga om avgifter för hemtjänst, dagverksamhet och bostad i särskilt boende finns ytterligare bestämmelser i 3-9 §§. *Lag (2015:982)*.

3 § Med prisbasbelopp avses i detta kapitel prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. *Lag (2010:1284)*.

4 § Med avgiftsunderlag avses den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad.

Inkomsten ska beräknas med tillämpning av 102 kap. 29 § 1, 2, 4 och 5 socialförsäkringsbalken. Vid tillämpning av 102 kap. 29 § 4 balken ska dock endast sådan inkomst som avses i 97 kap. 13 § första stycket 1 medräknas. Som inkomst ska även räknas bostadsbidrag enligt 96-98 kap., särskilt bostadstillägg enligt 102 kap. 26 § och boendetillägg enligt 103 a-103 e kap. samma balk. En kommun kan i sitt taxebeslut bestämma att inkomsten ska beräknas på ett sätt som är mer fördelaktigt för den enskilde.

I fråga om makar ska den enskildes inkomst anses utgöra hälften av makarnas sammanlagda inkomster. *Lag (2011:1518)*.

5 § Den enskildes avgifter får

1. för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som avses i 17 kap. 8 § första stycket 1 och 2 hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,5392 prisbasbelopp,
2. för bostad i särskilt boende per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,539 prisbasbelopp. *Lag (2017:47)*.

6 § Avgifterna enligt 5 § får inte uppgå till ett så stort belopp att den enskilde inte förbehålls tillräckliga medel av sitt avgiftsunderlag för sina personliga behov och andra normala levnadskostnader (förbehållsbelopp). När avgifterna fastställs skall kommunen dessutom försäkra sig om att omsorgstagarens make eller sambo inte drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation. Om avgifterna baseras på den enskildes betalningsförmåga skall avgiftsunderlaget beräknas enligt 4 §. *Lag (2001:847)*.

7 § Kommunen ska bestämma den enskildes förbehållsbelopp genom att beräkna den enskildes levnadskostnader, utom boendekostnaden, med ledning av ett minimibelopp. Boendekostnaden ska beräknas för sig och läggas till minimibeloppet. För sådan boendekostnad som anges i 5 § ska dock inget förbehåll göras.

Minimibeloppet ska, om inte annat följer av 8 §, alltid per månad utgöra lägst en tolftedel av

1. 1,3546 prisbasbelopp för ensamstående, eller
2. 1,1446 prisbasbelopp för var och en av sammanlevande makar och sambor.

Minimibeloppet enligt första stycket ska täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, radio- och TV-avgift, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel. *Lag (2017:47)*.

8 § Kommunen ska höja minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ett inte oväsentligt högre belopp än det som anges i 7 § andra stycket.

Kommunen får minska minimibeloppet i skälig omfattning om den enskilde inte har en kostnad för en sådan post som anges i 7 § tredje stycket därför att

1. kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst och dagverksamhet,
2. kostnaden ingår i avgiften eller hyran för bostad i särskilt boende, eller
3. posten tillhandahålls kostnadsfritt.

Kommunen får dock inte minska minimibeloppet med anledning av att den enskilde omfattas av sådan avgiftsfrihet som avses i 17 kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). *Lag (2017:47)*.

9 § Kommunen skall ändra en avgift om något förhållande som påverkar avgiftens storlek har ändrats. Avgiften får ändras utan föregående underrättelse, om ändringen beror på förändringar i prisbasbeloppet.

En ändring av avgiften skall gälla från och med månaden efter den månad då anledning till ändring har uppkommit. En ändring av avgiften skall dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som föranleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden. *Lag (2001:847)*.

Bilaga 2: Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade LSS 18-21 §§ LSS Avgifter

18 § Av dem som enligt beslut av Försäkringskassan är berättigade att få assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken får avgift för personlig assistans tas ut inom ramen för sådan ersättning. *Lag (2010:480).*

19 § Skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter får tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken eller annan inkomst av motsvarande storlek, enligt de grunder som kommunen bestämmer. Avgifterna får dock inte överstiga kommunens självkostnader. Kommunen ska se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov. *Lag (2010:480).*

20 § Om någon som är under 18 år får omvårdnad i ett annat hem än det egna med stöd av denna lag, är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader för omvårdnaden. Kommunen får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet.

21 § I andra fall än som anges i 18–20 §§ får avgifter eller ersättning för kostnader inte tas ut för insatser enligt denna lag.

Sn § 48

Dnr 00200/2018

731

Bistånd till ledsagning för utlandsresor

En kommunmedborgare har ställt en fråga om hur socialnämnden ställer sig till att bevilja bistånd till ledsagning för utlandsresor.

Ett bistånd som innebär en resa utomlands måste ha beslut om ledsagning och detta ingår inte i det som benämns skälig levnadsnivå i Socialtjänstlagen 4 kapitlet 1 §, utan då ska beslut tas enligt Socialtjänstlagen 4 kapitlet 2 § ”Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det”.

Socialnämndens beslut

1. Generellt bistånd för utlandsresor avslås.

Beslutet skickas till:
. Maria Rådman

Sn § 49

Dnr 00183/2018

709

Rapporteringsskyldighet av socialnämndens gynnade beslut som ej är verkställda inom tre månader - 2018

Socialnämnden har rapporteringsskyldighet av nämndens gynnande beslut enligt 4 kapitlet, 1 § socialtjänstlagen som ej är verkställda inom 3 månader efter att beslutet tagits och rapportering enligt 16 kapitlet 6 f § socialtjänstlagen inom äldreomsorgen.

Ändringarna i socialtjänstlagen och kommunallagen trädde i kraft den 1 juli 2006.

Antal gynnande beslut enligt 4 kapitlet 1 § Socialtjänstlagen (SoL) samt 9 § Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som ej är verkställda inom 3 månader:

- * Inom äldreomsorgen finns 0 ej verkställda beslut att rapportera första och andra kvartalet 2018.
- * Inom AFF finns 0 ej verkställt beslut och IFO finns 0 ej verkställda beslut att rapportera första och andra kvartalet 2018.

Rapportering enligt 16 kapitlet 6 f § Socialtjänstlagen:

(D.v.s. gynnande beslut som inte verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts.)

- * Det finns 0 avbrott i verkställigheten att rapportera för första och andra kvartalet 2018.

Socialnämndens beslut

1. Ovanstående rapport beaktas.

Beslutet skickas till;
. Kommunfullmäktige
. Socialkontoret
. Revisorer

_____

Sn § 50

Dnr 00074/2018

041

Mål- och resursplan 2019-
2021 – Socialnämnden
-Sparbeting

Enligt Reglemente för verksamhets- och ekonomistyrning som kommunfullmäktige fastställt 2017-06-20 § 109 ska styrelsen, nämnderna och bolagsstyrelserna lämna förslag på kommande års mål- och resursplan till kommunstyrelsen. Preliminärt beslut tas av fullmäktige i juni och planen fastställs sedan i oktober/november.

Mål-och resursplanen ska innehålla planeringsförutsättningar som befolkningsprognoser, volym-och prisberäkningar, eventuella lagändringar, planerade större verksamhetsförändringar samt förslag på mål och äskande av resurser i drift- och investeringsbudget för de kommande tre åren.

Kommunfullmäktige fastställde 2018-06-18 § 76 en preliminär mål- och resursplan 2019-2021 för bland annat socialnämnden.

Nya preliminära befolkningsciffror visar en större befolkningsminskning än den tidigare prognosen - 92 personer.
Det innebär i sin tur att skatteprognosen ändras, dvs kommunen måste justera sina budgetramar för 2019.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2018-09-25 § 67 beslutat att med utgångspunkt från den preliminära Mål- och resursplanen som fastställdes av fullmäktige 2018-06-18 lägga ett ytterligare sparbeting till socialnämnden med 2 mkr. Socialnämndens förslag till mål- och resursplan ska vara färdigställt till kommunstyrelsens arbetsutskott 2018-10-29.

Socialnämndens beslut

1. Socialnämndens verksamheter får i uppdrag att lämna förslag till ytterligare sparbeting med 2 mkr.
2. Förslagen med konsekvensanalyser ska presenteras vid ett extra insatt nämndssammanträde 2018-10-19.

Beslutet skickas till:
. Pernilla Berggren
. Personalledare soc
. Lena Ruth

